Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 38 (288) ◆ Вівторок, 3 березня 1992 року ◆ Ціна 30 коп.

ПРИСЯГНУЛИ УКРАЇНІ В РОСІЇ

Понад 300 юнаків-українців, що проходять військову службу в міжнародному аеропорту «Шереметьєво-2», склали присягу на вірність Україні. Всі вони дали згоду продовжувати службу у військах СНД у Росії. Як повідомив їхніх матерів командир частини М. Шкурук, вона за традицією повністю укомплектована українцями, які відзначаються дисциплінованістю, сумлінним виконанням завдань.

— Присягу наші сини, хлопці з Чернігівщини, Черкащини, Вінниччини, складали в урочистій обстановці,— ділиться враженнями З. Шматок з Корюківки, що на Чернігівщині.— Нас тепло прийняли. Хлопці розповіли, що в основному офіцери в них — українці. Мене до сліз зворушило те, що на плацу марширують, співаючи «Несе Галя воду» та інших українських пісень.

І ПОВЕРНУЛИСЯ НАЗАД

1 березня до передмістя Севастополя прибув зі Львова поїзд з членами українських партій і рухів, близько 250 чоловік, очолюваних С. Хмарою. В Інкермані місцеві власті й лідери РРК поставили поїзд у тупик. Гості на катерах дістались до Севастополя, де було відправлено панахиду по 120 українських офіцерах, потоплених 1918 року в Стрілецькій бухті революційними матросами за наказом більшовиків. Після панахиди гості пройшли по місту й повернулися додому. Лідери Республіканського руху Криму намагалися спровокувати маніфестантів, але міліцейський кордон прорвати не вдалося.

ВІДНОВЛЕНО ВИПУСК «ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ»

Майже після піврічної перерви знову вийшла у світ газета «Вільна Україна», випуск якої припинив у свій час Львівський облвиконком як видання, засновником котрого був обласний комітет компартії. Тепер статус її змінився. Вона зареєстрована у Державному комітеті України по пресі як незалежне видання, засновником якого виступив трудовий колектив редакції, і розповсюджується по всій республіці. Газета поставила за мету соціальний захист людини.

Читайте в номері

У наступному випуску

БЮДЖЕТНІ АСИГНУВАННЯ: ДЛЯ МАФІЇ?

На гроші, добуті протизаконним шляхом, будується вотчина, яка після проведення приватизації стане власністю тих, хто сьогодні конвертує свої посади у майно. Все це відбувається не в Нью-Йорку чи Палермо, а в Житомирі...

НА ШЛЯХУ до спільної мети зійшлися страйкуючі гірники Кривбасу і журналісти Дніпропетровської області. Утворивши свій страйкком, останні, як і шахтарі, висловили недовір'я місцевим властям, які нічого не роблять для захисту газет, що гинуть, і творчих колективів. Опинившись сам на сам із сваволею зв'язківців, папірників і поліграфістів, газетярі не знаходять навіть співчуття в обласній Раді народних депутатів. Тому журналістський страйкком закликав колег посилити вплив на Ради, розкривати явний і прихований саботаж становленню української державності.

В ДІЯЛЬНОСТІ українських атомних електростанцій настає новий етап — експлуатація енергоблоків уже через кілька місяців здійснюватиметься за ліцензіями. Цей захід, надаючи колективам більшу самостійність, одночасно підвищує їхню відповідальність за надійну та безпечну роботу АЕС. Ліцензії, повідомив президент концерну «Укратоменергопром» Михайло Уманець, будуть видані в липні нинішнього року.

ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМ президента «Союзу «Чорнобиль» України Юрія Андрєєва, сьогодні з дев'ятої години ранку представники цієї та інших громадських організацій чорнобильців починають пікетування будинку Верховної Ради.

У такий спосіб вони збираються висловити протест проти можливого «урізання» пільг, передбачених «чорнобильськими» законами, які й без того не виконуються.

16 лютого вони, 156 офіцерів, прапорщиків різних військових частин і курсантів військової автошколи, присягнули Україні. А вже 21 лютого наказом начальника Вінницького гарнізону генерал-лейтенанта Михтюка і начальника автошколи полковника Рака їх усунули з посад, а курсантів розіслали рядовими в підрозділи.

Військові повелися благородно: маючи зброю, вони оголосили голодування і вимагають від керівництва республіки захисту. Під час роботи третього з'їзду Руху говорив про це і майор Л. Бровченко.

Вони хочуть захищати незалежну Україну. Хто захистить їхню гідність і честь! Для військових — то не просто слова...

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ЗАГОСТРИЛАСЯ ОБСТАНОВКА

у Наддністрянщині; в бойову готовність приведені наддністрянські збройні сили. 29 лютого на трасі Кишинів — Полтава на відстані півтора кілометра від захопленого гвардійцями Наддністрянщини митного поста було зупинено легковий автомобіль. У ньому були водій об'єднання «Сільгоспхімія» Хенчеського району М. Боінчанов та його брат. В момент зупинки один з гвардійців вбив Боінчанова, поранив його брата.

У ніч з неділі на понеділок гвардійці Наддністрянщини атакували дубоссарську поліцію. Є загиблі. Подробиці поки невідомі.

Уряд Республіки Молдова звинуватив наддністрянську владу в нових жертвах.

РОЗПОЧАЛОСЯ ВИВЕДЕННЯ

військ колишньої Радянської Армії з території Нагірного Карабаху. Як повідомило агентство Франс Пресс, командуючий Збройними Силами СНД маршал Шапошников видав наказ вивести із Степанакерта мотострілецький полк. Радіо «Свобода» передало, що велика колона бронетехніки і автомашин прямує до цього міста. Її завдання — допомогти евакуювати військову частину. Стало також відомо, що 336-й полк розформують. Його офіцери поїдуть до Росії, а солдати продовжать службу в Грузії та Азербайджані.

Тим часом збройні сутички в Карабасі тривають. За словами Агаєва, прес-секретаря Президента Азербайджану, в неділю обстріляно місто Шушу, а також деякі азербайджанські селища. Вбито шість осіб, дванадцять поранено. Вірменська сторона зі свого боку повідомила про збройні напади на села Мартуні та Чаркар.

«РОСІЯ ДЛЯ РОСІЯН!»

Під таким гаслом минулої неділі біля телецентру в Останкіно відбувся мітинг, організований Російською партією. Його учасники вимагали телепередач виключно на російську тематику. Того ж дня приблизно 500 комуністів-ортодоксів провели ще один мітинг у центрі Москви. Вони домагалися відставки російського уряду та повернення компартії до влади.

УГОДУ ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО

в галузі транспорту підписано між Казахстаном та Іраном. Вона передбачає використання портів на Каспійському морі для здійснення двосторонньої торгівлі. Домовлено також створити спільний транспортний комітет на рівні міністрів та розробити угоду про повітряне сполучення.

ВОТУМ НЕДОВІРИ

винесли голові Союзу соціального захисту військовослужбовців «Щит» В. Уражцеву учасники пленуму цієї громадської організації. Вони звинуватили свого шефа в авторитарному стилі керівництва та безвідповідальності. Вирішено, що до чергового з'їзду «Щит» очолюватиме один з членів його координаційної ради С. Кудинов.

* * *

До припинення бойових дій в Нагірному Карабасі закликав турецький Прем'єр-міністр Демірель. У його заяві з цього приводу наголошується, що Туреччина не може залишатися байдужою до ескалації насилля у карабахському регіоні й застосує всі можливі дипломатичні заходи, щоб припинити конфлікт.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення Міністра державних ресурсів України

1. Призначити **Мінченка** Анатолія Калениковича Міністром державних ресурсів України.

2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
29 лютого 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення Міністра промисловості України

1. Призначити **Гладуша** Віктора Дмитровича Міністром промисловості України.

2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
29 лютого 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення Міністра сільського господарства і продовольства України

1. Призначити **Ткачука** Василя Михайловича Міністром сільського господарства і продовольства України.

2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
29 лютого 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про увільнення Удовенка Г. Й. від обов'язків Постійного представника України при ООН

Увільнити **Удовенка** Геннадія Йосиповича від обов'язків Постійного представника України при ООН у зв'язку з переходом на іншу роботу.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
2 березня 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення Батюка В. Г. Постійним представником України при ООН

1. Призначити **Батюка** Віктора Гавриловича Постійним представником України при ООН.

2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
2 березня 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про присвоєння Батюку В. Г. дипломатичного рангу Надзвичайного і Повноважного Посла України

1. Присвоїти Постійному представникові України при ООН **Батюку** Віктору Гавриловичу дипломатичний ранг Надзвичайного і Повноважного Посла України.

2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
2 березня 1992 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про створення Національного космічного агентства України

Виходячи з необхідності збереження і подальшого розвитку в інтересах незалежної України науково-технічного і виробничого потенціалу космічної галузі народного господарства України, його використання для розв'язання соціально-економічних проблем, **постановляю:**

1. Створити при Кабінеті Міністрів України Національне космічне агентство України (НКАУ).

2. Основними завданнями Національного космічного агентства України є:

— розробка концептуальних основ державної політики в галузі дослідження і використання космічного простору;

— підготовка пропозицій та рекомендацій Президенту України і Кабінету Міністрів України з питань дослідження і використання космічного простору;

— координація діяльності органів державної виконавчої влади, науково-дослідних установ, підприємств і організацій космічної галузі з питань організації та проведення космічних робіт;

— організація міжнародного та міждержавного співробітництва і здійснення контролю за додержанням міжнародно - правових норм з питань дослідження і використання космічного простору;

— організація робіт фундаментального та прикладного характеру в космічній галузі;

— фінансування робіт по дослідженню і використанню космічного простору.

3. Кабінету Міністрів України до 1 квітня 1992 року розробити і затвердити «Положення про Національне космічне агентство України» і штатну структуру, а також забезпечити фінансування Національного космічного агентства України.

4. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
29 лютого 1992 року

ЗАЯВА—ЗВЕРНЕННЯ

ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ДО НАРОДУ І ВЕРХОВНОЇ РАДИ КРИМУ

Останнім часом певні політичні сили закликають до зміни статусу автономії Криму, що фактично є спробою перегляду кордонів України.

Навіть під час сесії Верховної Ради Кримської АРСР окремі депутатські групи на початку розгляду проекту її Конституції запропонували вилучити положення про те, що Крим є складовою частиною України.

Враховуючи соціальну напруженість, яка існує навколо цього питання, різні політичні погляди окремих груп населення, такі заклики можуть призвести до порушення соціального і національного миру не лише в Криму, а й по всій Україні. Крім того, все це є прямим ігноруванням і спробою перегляду результатів референдуму 1-го грудня 1991 року.

Що ж до правової сторони, то такі заклики є порушенням Конституції України, зокрема тих її статей, які закріплюють статус Кримської республіки як складової автономної частини України (ст. 75—1) і передбачають верховенство законів України на всій її території (ст. 71). Верховна Рада Криму, як і всі державні органи України, мають діяти на основі Конституції України і не допускати її порушень (ст. 4).

Варто також нагадати, що народні депутати України від Криму, як і всі народні депутати України, майже одноголосно проголосували за Декларацію про державний суверенітет України і Акт про її державну незалежність, які грунтуються на принципах неподільності території Республіки і недоторканності її кордонів.

Ті політики, які виношують ідеї відокремлення Криму від України, беруть на себе велику відповідальність перед багатостраждальним народом Криму, бо його доля знову може бути поставлена під загрозу національних і соціальних потрясінь.

Відчуваючи відповідальність за долю народу України і використовуючи своє конституційне право (статті 72 і 106 Основного Закону України), Президія Верховної Ради звертається до народу Криму, його депутатів у Верховній Раді автономної республіки виважено підійти до всіх питань розробки Конституції Криму, дбати про соціальний мир і злагоду народу України.

Віримо, що політики і народ Криму оберуть саме цей шлях.

м. Київ
28 лютого 1992 року.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Після тижневої перерви 3 березня продовжується пленарні засідання Верховної Ради України. Питання організації її подальшої роботи обговорено на засіданні Президії Верховної Ради, яке відбулося 2 березня.

Передбачено, зокрема, на чергових пленарних засіданнях розглянути проекти законів про приватизацію державних підприємств, про приватизацію невеликих державних підприємств, про банкрутство, про оренду, про іноземні інвестиції, робота над якими йде вже тривалий час. Намічено також обговорення законопроектів про загальний військовий обов'язок і військову службу, про службу національної безпеки України та інших питань.

З урахуванням порядку обчислення часу, що діє в країнах Європи, Президія вирішила внести на розгляд Верховної Ради питання про запровадження на території України дії літнього часу.

На засіданні розглянуто окремі законопроекти, які виноситимуться на сесію Верховної Ради у найближчий час.

У зв'язку з проведенням на Україні підготовчої роботи по створенню власної грошової системи Президія розглянула питання про назву і зовнішній вигляд розмінної монети.

Прийнято постанову про громадян України, відзначених державними нагородами та званнями СРСР. Вирішено: за громадянами України, відзначеними орденами і медалями СРСР, а також за тими, кому присвоєно почесні звання, зберегти права і обов'язки, передбачені нагородним законодавством колишнього Союзу РСР, забезпечити їм захист і повагу з боку державних органів країни.

Президія розглянула також інші питання державного життя України.

Вів засідання Голова Верховної Ради України І. С. Плющ.

Життя Рад

ЩОБ ВЛАДА БУЛА ВЛАДОЮ

Динамічний процес, пов'язаний з переходом України на принципово новий щабель політичного розвитку, висуває на перший план проблеми державного устрою і управління. Дедалі актуальнішою стає необхідність докорінних реформ механізму влади, бо в нинішньому вигляді він не здатний ефективно служити прогресу. Якими мають бути організація, функції, повноваження органів влади? Про це йшлося на зустрічі представників Рад Запорізької, Полтавської, Сумської, Харківської, а також Белгородської (Росія) областей. В інтерв'ю кореспондентові «Голосу України» заступник голови Сумської обласної Ради народних депутатів Валерій Борзунов так прокоментував найважливіші концептуальні моменти і підсумки дебатів:

— Сьогодні, в період переходу до ринку, однією з причин загострення ситуації в економіці, суспільно-політичному житті є криза влади і особливо її регіональних структур. Аргументів на користь такого висновку більш ніж достатньо: не діє здатність власне інституту Ради, орієнтація діючих структур виконкомів на адміністративні важелі, а не на ринкову економіку, збереження кадрового корпусу старої системи на більшості ключових посад, тенденція до створення під модними вивісками «асоціація», «корпорація», «концерн» державних ланок управління за зразком «союзних». Як наслідок, маємо вперте гальмування в проведенні роздержавлення, приватизації, аграрних реформ, незалежної фінансової політики тощо.

На нараді обговорювали кілька варіантів структури влади, в тому числі регіонального управління. Ось одна із схематичних моделей, якій я особисто віддаю перевагу, більшість її положень підтримала й решта учасників наради: враховуючи, що існуючий адміністративний поділ України не є економічно обгрунтованим, пропонується (але лише тільки після стабілізації економіки) внутрішній поділ території за земельним принципом. Уже цього року треба прийняти Конституцію України, Закон про вибори, на основі яких обрати Верховну Раду і керівників нижчих рівнів. Верховна Рада бачиться двопалатною: одна палата депутатів від трудових колективів і партій, чисельністю до 200 чоловік, працює в комітетах постійно на професіональній основі; друга палата голів адміністрації земель (областей), або губернаторів, працює на сесіях і виїзних засіданнях. Дворівнева і державна система управління: рівень республіки і рівень землі, нижче створюються виконавчі структури і органи самоврядування. В землях представників від міст і району обирають парламенти, котрі компетентні затверджувати і контролювати виконання відповідних бюджетних регіональних програм, розробляти нормативні акти з соціального розвитку, приймати рішення щодо розміщення на території виробництва, з екологічних питань. Керівник адміністрації області в 1992 році призначається Президентом України з кандидатур, пропонованих обласною Радою, надалі обирається прямими виборами мешканців території. Міста обласного підпорядкування обирають мера, він адміністративно підзвітний губернаторові. У районі управління здійснює адміністрація, керівник якої призначається губернатором.

Зрозуміло, ця концепція не претендує на звання ідеальної, однак хочеться сподіватися, що при розробці реформи структури влади будуть враховані й думки учасників нашої представницької зустрічі.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Л. КРАВЧУКА НА III ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ЗБОРАХ НАРОДНОГО РУХУ

Шановні делегати Всеукраїнських зборів Руху!

Я хочу вибачитись за цю довгу дорогу до трибуни. Але, мабуть, дорога до незалежної України кожного з нас по-своєму була ще більш складною. Однак сьогодні ми можемо сказати, що незалежна Україна уже є. Це, мабуть, найважливіше з усього, про що тут буде іти мова.

Я ніколи не погоджуюсь з тим, щоб змагатись, хто більше, а хто менше зробив для України, для її незалежності. Але заради історичної справедливості треба підкреслити, що Рух зробив для цього дуже багато.

І ось ми маємо ще молоду, але вже незалежну Україну. А тепер треба її розбудовувати, зміцнювати, облаштовувати.

Я абсолютно згоден з головою Руху Іваном Федоровичем Драчем, який аргументовано довів, що робота у цьому напрямі є сьогодні першочерговою. І коли б можна було повернутись до часів гасел, то я б сказав, що нині головне завдання наше — це будівнича робота, створення незалежної держави.

Це, як мені здається, має стати основною темою розмови на Всеукраїнських зборах Руху. Але тут виникає цілий ряд проблем. Насамперед, як це втілити в життя. Не претендуючи на якісь остаточні рекомендації, хотів би викласти деякі міркування з цього приводу.

Почну з політичної сфери. Вважаю, що тут має торжествувати принцип єдності, об'єднання всіх прогресивних сил, які підтримують і хочуть докласти свій розум, свої руки до розбудови незалежної України. Чи маємо ми підстави сподіватися тут на успіх? Думаю, що так. Якою б складною не була загальнополітична і економічна ситуація, але мені здається, що основа для співпраці уже є.

Що сьогодні тут може бути найголовнішим? Я вважаю, що це має бути об'єднання в один могутній потік людей, відданих Україні, людей, здатних провести ідею незалежності в життя. Тобто поєднання відданості і професіоналізму.

Адже відданість сама по собі є лише переконання, без якого не можна приступати до будівництва держави. Але також не можна допустити, щоб за цю важливу справу брались люди, які не вміють провести ідею в життя. Тут має бути органічна єдність.

Бо професіонал, який не є людиною, відданою справі, більш небезпечний, ніж дилетант. Він буде кваліфіковано працювати проти нас. Так само небезпечно, коли в наявності є тільки бажання допомогти, але немає знань і відповідного професійного рівня.

Я пам'ятаю, ще на першому з'їзді Руху була висловлена дуже мудра думка, що ми маємо залучити до цієї великої роботи всі ті прогресивні сили, які є в суспільстві. Ми маємо спертись на широку базу, знаходити відданих людей, здатних здійснити високі завдання по розбудові України. Це, вважаю, найважливіше сьогодні.

Не допустити ніякого гоніння на людей, не допустити зневаги до тих, хто йшов до незалежності важкими, трудними шляхами, але прийшов до неї. Слід використати тих людей для будівництва незалежної держави.

Ми першого грудня перемогли тому, що зрозуміли це і об'єдналися. Всі кандидати в президенти при найрізноманітніших політичних поглядах виступали єдиними в справі залучення всіх верств населення до розбудови незалежної України.

Чому найважливіше завдання нині — об'єднання всіх сил? Я хочу вам навести буквально декілька прикладів.

Нещодавно я повернувся з Хельсінкі, де Україна поставила свій підпис під Заключним Актом, приєдналася до європейських структур.

Таким чином, сьогодні вона є загальновизнаною державою в світі. І в Хельсінкі, і в наступних розмовах по телефону з Президентом Сполучених Штатів Америки Дж. Бушем була присутня ідея, що Україна є стабілізуючим фактором в Європі, і не тільки в Європі.

І до України ставляться відповідно. Я навіть сам не сподівався, що такий широкий резонанс буде мати «круглий стіл» партій і рухів, який відбувся нещодавно. В міжнародних колах підкреслювалось, що дуже рідко бувають випадки, коли під документом ставлять свої підписи і праві, і ліві, і центр. А на Україні цього досягли. Досягли тому, що об'єдналися навколо однієї великої ідеї — розбудови власної незалежної держави.

Але тут виникає ще одне делікатне питання. Ми сьогодні дійсно маємо всі підстави бути незадоволеними тією підступною роботою, яка ведеться проти України засобами масової інформації колишнього центру.

Це нас ставить в таке становище, коли ми мусимо робити на державному рівні відповідні заяви, давати відповідні оцінки. І це закономірно.

Однак ми маємо постійно враховувати необхідність співпраці з демократичними силами Росії. Можна підтримати незадоволення багатьма аспектами політики, яку проводить сьогодні уряд Росії, її Верховна Рада, в тому числі і навколо Криму. Але я хочу, щоб ви пам'ятали: за Росією Єльцина може прийти Росія Жириновського. А це сьогодні дуже небезпечно для нас.

Ми маємо сьогодні виступити з гаслом допомоги демократичним силам Росії. Допомоги мудрістю, зваженістю і об'єднанням зусиль, щоб не допустити тих процесів, які можуть негативно вплинути на наші внутрішні проблеми.

Ще раз хочу сказати, що вистояти можемо тільки разом, вирішити всі складні питання можемо разом, в тому числі і таке надзвичайно важке питання для нас, як проблема Криму. Тут нам особливо потрібна чіткість, ясність і розсудливість. Світ дивиться на наші дії.

Я сподіваюсь, що депутати Верховної Ради Криму розуміють цю виняткову історичну відповідальність і перед Україною, і перед усім світом. Плекаю надію на те, що розуміння буде зафіксоване в тих документах, які буде приймати Верховна Рада Криму, в тому числі щодо своєї Конституції.

Ще одне міркування стосовно внутріполітичних проблем. Ми не можемо допустити панування ейфорії. Не треба думати, ніби в нас уже немає сил, які мають інші політичні орієнтири, ніж незалежна Україна. Я не буду вдаватися до аналізу, але хочу сказати: щоб подолати ці сили, на місцях потрібно мати сильну владу. Існують різні точки зору на те, як побудувати цю сильну владу. Проте без неї не можна відлучити ці сили від державного керма.

Зверху, з Києва, ми можемо дещо зробити. Але якщо там, на місцях, не будуть активно діяти осередки Руху, то з цим завданням справитися буде надзвичайно важко.

Коли Україна святкувала ювілей Михайла Грушевського, ми говорили, що свого часу патріотичні сили не здобули перемоги, не змогли побудувати власну державу тому, що не об'єднали свої зусилля навколо цієї великої мети. Ми маємо робити висновки з історії і не повторювати помилок наших попередників.

Щоб цього не трапилось, ми маємо, насамперед, зайнятися спасінням нашої економіки і залучити до цього всі патріотичні сили, в тому числі і осередки Руху.

Потрібно спільними зусиллями захистити Україну від спроб обкрадати її економічно. Ми маємо тут відповідні програми, напрацьовані документи і будемо разом втілювати їх в життя.

Ще одна проблема — військово-політична. Ми не можемо при будь-яких умовах, як би нам не було важко, відмовитись від Збройних Сил України. Хочу з цієї трибуни вам сказати, що Президент України розуміє значення Збройних Сил і їх роль у захисті нашої держави. Ми ніколи не відступимо від того, що почали робити. Можна зараз вести дискусії, чи правильно ми чинимо, але для нас визначальним є побудова своїх власних Збройних Сил на основі законів і спільних угод.

Ми так зараз і діємо. І те, що сьогодні вже майже 400 тисяч військовослужбовців присягнули народові України, свідчить про вірність обраного шляху.

Взявшись за будівництво Збройних Сил, ми маємо захистити і економічно, і політично, і соціально людей у військовій формі, маємо захистити їх сім'ї, створити такі умови, щоб вони могли жити і працювати. Це надзвичайно важливе завдання, і треба зробити все, щоб воно було виконано.

І, нарешті, останнє. Проблеми самого Руху. Я не делегат з'їзду, тому не буду торкатися їх детально, бо це було б втручанням у внутрішні справи. Але є одна думка.

Що є силою Руху? Для мене абсолютно однозначно, що це те, що головним для Руху була Україна і її народ. В цьому його сила.

Рух був сильний і залишиться сильним, тому що він є демократичним процесом. Він з самого початку свого існування підняв ідею відродження України і не відступав від неї. Саме ця ідея здобула сьогодні всенародне визнання. Саме боротьба за її втілення становить основу діяльності Президента України.

Стосовно організаційних форм діяльності Руху, то я виступаю за його відокремленість від будь-якого політичного сектантства, вузькоегоїстичних політичних інтересів та цілей, за широко гуманістичний, демократичний і відкритий характер його дій.

Щиро сподіваюся, що ці Збори чітко і недвозначно визначать позицію Руху в новій політичній ситуації, в колі тих важливих завдань, які стоять перед Українською державою.

Коротка, але насичена історія Руху засвідчує його вміння до правильного вибору тактики і стратегії задля вирішення загальнонаціональних проблем. Я вірю, що ідея української державності буде тим консолідуючим фактором, який об'єднає зусилля Президента і Народного Руху України.

Принаймні Президент готовий до такої співпраці. І вона не буде марною. Як наслідок український народ, народ добрий, миролюбивий, працьовитий, побудує свою власну державу, яка займе належне місце у світовому співтоваристві.

Слава Україні!

Партійне життя

ОНОВЛЕННЯ ЗАДЛЯ ЗАСІВУ

З 28 лютого по 1 березня у приміщенні Київського політехнічного інституту тривали III Всеукраїнські збори Народного руху України. На них було зроблено аналіз нинішньої соціально-політичної ситуації в Україні, визначено місце й роль в ній Руху, вирішено питання тактики, структурної і кадрової реорганізації. Співголовами НРУ обрано Івана Драча, Михайла Гориня та В'ячеслава Чорновола.

Драматичним поворотом на зборах, або кульмінацією проведення їх, став другий день роботи. Він визначив, чия позиція чи лінія завоювала більшу прихильність серед делегатів. Вони розглянули дві концепції, що були заявлені, з одного боку, Чорноволом і його прихильниками, і з другого боку, Горинем, Поровським та іншими.

Чорновіл та його прихильники не погоджувалися з тими, хто пропагує ідею «Рух — не опозиція, Рух — опора Президента». На їхню думку, «саме оточення Руху із такою практикою державного будівництва означатиме виродження Руху і неминучий його занепад. Низові організації, активісти Руху, які мають на місцях справу з тим же самодурством номенклатури, ніяк не можуть зрозуміти, що ж це має означати — Рух на службі у вищої виконавчої влади. Така практика скомпрометує Рух, позбавить його політичного авторитету й підтримки широких мас населення».

Ці тези взято з виступу на зборах Чорновола, для якого зайняття демократами міністерських чи колоніністерських крісел — не вирішення державотворчого процесу. Головна мета, на його думку, полягає в тому, щоб розмити і повалити номенклатурну систему.

Не заперечують проти цього й Горинь і ті, хто поділяє його думки: «Неокомунізм, який підводить голову і в Україні, піддає гострій критиці саме увагу до державотворення. Згадайте останні мітинги в Харкові, Черкасах. Вони звинувачують демократів і Президента за корупцію на місцях, за кризу влади, таким чином приховуючи реального винуватця ситуації — компартійні структури».

Обидва, добре відомі в Русі лідери, розійшлися в підходах до вирішення однієї і тієї ж проблеми. На думку Гориня, він полягає в тому, щоб Рух взяв активну участь у формуванні кадрів інституту представників на місцях. До співпраці у створенні такої державної структури на зборах закликав у виступі і Президент України Леонід Кравчук.

Подальша полеміка щодо позиції (конструктивної, творчої, вибіркової — визначення С. Конєва) й департизації Руху (в ній взяли участь народні депутати України Б. Бойко, С. Головатий, І. Юхновський, Л. Танюк, Л. Скорик та інші) нерідко була занадто емоційною, не досить виваженою, у деяких випадках нетактовною у виборі аргументів, висловів. Вона дійшла до того, що «Драч покинув зал» (з інформації агентства Рейтер). Всіма шанований Іван Федорович, що стояв біля витоків наймасовішої громадсько-політичної організації, яка зробила для незалежності України найбільше (оцінка Президента України Л. Кравчука), разом з іншими делегатами зборів вирішив їх бойкотувати. Вони заявили про вихід з Руху через зведення його діяльності до ролі опозиції, ускладнення участі в ньому демократичних політичних організацій (мається на увазі департизація). Було оголошено перерву (вона тривала понад годину), але більшість делегатів не покидала залу, на сцені з'явилася охорона. Розкол у Русі, що переріс з боротьби ідей до протистояння людей (про який заздалегідь говорили керівники Руху), ледве не відбувся. На жаль, з їхньої ж вини. Невдовзі вони порозумілися (до цього доклали сил народні депутати В. Яворівський, І. Заєць, Д. Павличко та інші; а могли ж це зробити раніше), і зал полегшено зітхнув. Наступного дня, головуючи на зборах, Чорновіл назве їх зборами компромісів. Справді, компроміс було знайдено. Формулювання «конструктивна позиція» замінили на «вибіркова позиція» (це щодо дій Президента).

Того ж вечора Чорновіл скаже, що ми визначилися, чим має бути Рух. Визначились і щодо його департизації. В узгоджувальному тексті сторони записали, що виборні посади в Русі всіх рівнів займають безпартійні (Драч і Горинь заявили про вихід з партій, Чорновіл сказав, що він перебуває на обліку тільки в Русі, а розмови щодо входження його до Транснаціональної радикальної партії безпідставні.

Третього дня на зборах було прийнято зміни й доповнення до Статуту та Програми Руху, обрано його Центральний провід.

Володимир РУБЧАК.

Телеграфним рядком з Луганська

НА КОЗАКУ НЕМА ЗНАКУ

Останньою ознакою солдатського форсу в Луганському гарнізоні вважаються погони без літер «СА».

РИБА ЩАСТЯ

Сіверським Дінцем попливла риба догори пузом. Поки екологічна служба губиться в припущеннях, рибалки «вирахували» причину: промивання котлів на ДРЕС в місті Щастя.

ЛІКНЕП ДЛЯ ЕМАНСИПЕ

При обласному відділенні Українського фонду культури створюється жіночий ліцей. Дівчата віком від 12 до 23 років за чотиримісячний експрес-курс мають осягнути східні оздоровчі системи, ази астрології, лікування, навчитися шити, стати звабливими, сексуально «підкованими», а також вивчити секрети ділової жінки.

ВАР'ЄТЕ ОПУСТИЛО ЗАВІСУ

На хвилі ліквідації збиткових підприємств перестало існувати об'єднання музичних ансамблів, що опікувалося ресторанними оркестрами. Зачинилося й вар'єте. Кому грати і перед ким вихвалятуватися, коли відвідувачів — кіт наплакав.

Сергій СКИБА.

Анонс

ЗГАДАЄМО БАТЬКА НАШОЇ МУЗИКИ

7 березня в приміщенні Республіканського громадського культурного центру Український фонд культури проводить урочистий мистецький вечір, приурочений 150-річчю з дня народження видатного українського композитора та громадського діяча Миколи Віталійовича Лисенка. Твори нашого славетного земляка виконають художні колективи Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка — народна хорова капела «Дніпро» та капела «Славутич», народні артисти України Людмила Марцевич та кобзар Василь Литвин. Звучатимуть виступи лауреатів і дипломантів республіканських конкурсів, студентів та учнів музичних закладів, творчих колективів Полтавщини, Київщини та Івано-Франківщини.

Кошти, виручені від реалізації квитків, будуть використані на програму Українського фонду культури «Т. Г. Шевченко». Квитки можна придбати у касах та в Українському фонді культури (вул. Р. Люксембург, 16). А спонсорами цього заходу виступають виробничі підрозділи УФК — акціонерне товариство «ВІРА» та культурно - просвітницьке об'єднання «Співоче поле».

Василь СТОРЧАК, працівник Українського фонду культури.

СВЯТО, ЯКЕ МОЖЕ БУТИ З НАМИ

Презентація

На цьому вишукано-діловому, динамічному святі, що називалося презентацією американських фірм-виробників одягу, ми були панами-гостями. Ми — то керівники швейних та взуттєвих підприємств республіки, запрошені для налагодження ділових контактів, партнерства, і справи яких нині досить кепські. Винуватці, вони ж і гості ділового свята, — посланці американських фірм, які, мобільно подолавши колосальну відстань, прилетіли з свого континенту, щоб вивчити, а відтак вийти на український ринок й одразу ж узятися до конкретного співробітництва. З поваги до американських гостей, які, незважаючи на чисто комерційний ризик (незнайомий ринок, непевні економічні умови), усе ж висадилися дружним десантом у Києві, назву фірми, які вони представляли. Це Каліфорнія конекшн, Черокі, Імпрешенз, Корет оф Каліфорнія, Кайо, Монтерей каньйон, Стайл ап, Сур енд тур, Ховард Ідс ентерпрайз, Аншанте, Америка-Америка. Це популярні компанії, які забезпечують виробництво 70 відсотків жіночого одягу в США.

Їхні пропозиції — жіночий одяг для повсякдення, зразки якого демонструвались тут же, в конгрес-холі готелю «Русь-інтурист». Моделі різного характеру, та головна їх ознака — практичність, зручність і... не дуже висока ціна. Тобто це той одяг, про який кожна жінка тепер мріє, але безнадійно, бо його в нас нема і в найближчі роки не передбачається. Економічні зв'язки й галузі легкої промисловості розлагоджені вже до такого стану, що їх не скоро вдасться довести до потрібної кондиції.

І ось ниточка, що може вивести з тупикової ситуації. Корпорація «Шикі інтернешнл» спільно з фірмою «Укрпрофспортпром» ВДСТ профспілок України робить усе можливе, щоб співробітництво американських та українських підприємців легкої промисловості відбулося, щоб дефіцит у товарах широкого вжитку хоч якось подолати. Принаймні, ця презентація засвідчила, що наміри нових партнерів серйозні. Вони готові піти нам назустріч, згодні реалізувати свою продукцію за карбованці й ВКВ, на бартерних умовах.

Чи відгукнеться цей сигнал на нашій стороні? Чи буде подолано звичну інерційність, млявість? Чи знайдуться в Україні справжні ділки, в яких прокинеться азарт бізнесмена та зрештою й совість громадянина, — адже випадає шанс хоч трохи одягти своїх жінок?.. Гостями-одноденками на святі життя ми вже були більше 70 років, панами ще по суті не заробили називатися. Та колись же це треба й починати.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

На знімках: моделі одягу демонструють київські манекенниці; президент корпорації «Шикі інтернешнл» Майкл Темнород та корпоративний президент Брайан Фрідман.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У Національному банку України

Національним банком України 27 лютого 1992 року встановлюються такі курси карбованця до іноземних валют

За одиницю іноземної валюти	Офіційний (в карбованцях)	Ринковий (в карбованцях)
100 австралійських доларів	43.54	6739.00
100 австрійських шилінгів	4.98	770.00
100 фунтів стерлінгів	100.86	15611.00
1000 бельгійських франків	17.00	2631.00
100 німецьких марок	34.95	5409.00
100 голландських гульденів	31.07	4808.00
100 датських крон	9.02	1396.00
100 ірландських фунтів	93.39	14454.00
100 ісландських крон	1.00	155.00
1000 іспанських песет	5.58	864.00
10000 італійських лір	4.67	722.00
100 канадських доларів	48.94	7574.00
1000 ліванських фунтів	0.66	102.00
100 норвезьких крон	8.93	1382.00
1000 португальських ескудо	4.07	630.00
100 сінгапурських доларів	35.11	5435.00
100 доларів США	58.15	9000.00
1000 турецьких лір	0.10	16.00
100 фінських марок	12.77	1977.00
100 французьких франків	10.28	1592.00
100 шведських крон	9.65	1493.00
100 швейцарських франків	38.60	5974.00
1000 японських ієн	4.49	695.00
100 екю	71.64	11088.00
1000 грецьких драхм	3.04	470.00

...І на чорному ринку

ЗОРЯНА МИТЬ БАНКУ: ТАКИ ВГАДАЛИ КУРС

Вперше Національний банк України зрівняв свій ринковий курс продажу іноземних валют з курсом купівлі їх на чорному ринку Києва. Процес устався, і долар сьогодні коштує 90 рублів.

Важко передбачити подальший розвиток подій, але більшість тіньовиків прогнозують нове різке зростання акцій ВКВ.

Дещо змінилися акценти щодо причин минулого падіння курсів валют. Головну роль у дестабілізації валютного ринку зіграло, перш за все, позитивне торгове сальдо у стосунках між нашим недержавним сектором і зарубіжною торгівлею в цілому. Тобто з початком лібералізації цін ми почали більше продавати за кордоном, ніж купувати там. Багато вигідніше стало привозити звідти валюту, а не товари. Пропозиція ВКВ перевищила попит, і курс, природно, став падати. Падіння підтримали комерційні банки Росії, викинувши на продаж значні валютні суми за заниженими рублевими цінами.

Не знаючи з такими іграми, наші співгромадяни, злякавшись знецінення своїх валютних заощаджень, поквапились віднести долари та марки до тих самих банків і обміняти на рублі. Банкіри саме на це й сподівалися. Звір потрапив до пастки, і вона замкнулася. Тепер починається зворотний процес.

Щодо ролі купонів багаторазового використання, то вона, здається, також протилежно змінилася: із захисника національного ринку в новий засіб його «розбазарювання». Оскільки ціна купона на чорному ринку Києва вже зрівнялася з рублем (а в західних областях України знизилася до 70—80 копійок), окупація нашого ринку останнім незабаром знову відновиться.

Єдине, що зможе сьогодні зупинити її, це введення гривні. Але оскільки перша партія нашої національної валюти прибуде лише в травні, то їй нічого вже буде захищати.

Для уряду такий поворот подій може стати останнім ударом, тому, на думку спеціалістів чорного ринку, єдиною рятівною соломинкою Кабінету Міністрів залишиться чергове підвищення цін. Що в свою чергу ще більше знецінить новий купон. А оскільки цих «валютних банкнотів» надруковано з урахуванням сучасних цін, їх доведеться додруковувати.

Єдиною ж нашою надією «на світле майбутнє» залишається поки що майбутній врожай.

Андрій БОЄЧКО, спеціальний кореспондент економічного відділу «Голосу України».

Столичні новини

● За статистикою 20 жінок із 100 — безплідні. Англійські вчені розв'язали цю проблему чотирнадцять років тому, здійснивши зачаття поза жіночим організмом. Нині з цим справляються і в Україні. У Києві, в центрі «Допомога репродукції людини» науково-медичного центру «Дореп», здатні допомогти навіть жінкам, які не можуть завагітніти через хвороби. Автор нової методики — лікар Федір Дахно.

● Якщо їдете до столиці, то запам'ятайте: на станції метро «Вокзальна» до 30 червня здійснюватиметься капітальний ремонт трьох ескалаторів. Щодня, у робочі дні з 7 год. 50 хв. до 9 год. 10 хв., а також по п'ятницях при необхідності, то й у вихідні з 16 год. 20 хв. до 19 год. 00 хв. вхід на станцію буде припинено. Від залізничного вокзалу можна виїхати тролейбусом маршруту № 2К «Привокзальна площа — вул. І. Франка», трамваєм № 35К «Привокзальна площа — Палац спорту». Збільшено також кількість трамваїв на маршруті № 10.

● Медичне страхування своїх працівників розпочала адміністрація клінічної лікарні № 24 Шевченківського району. Віднині у працівників клініки лікарняних не буде, адже кожен день хвороби оплачуватиметься з коштів страхувального полісу. Передбачається, що розцінки для платного медичного обслуговування будуть такими: візит до лікаря — 11—25: фіброгастроентероскопія — 30, електрокардіограма — 25 карбованців.

● У Києві з'явилося перше літературне агентство «Логос», виросло воно з науково-популярного журналу для молоді «Наука і фантастика». «Логос» допоможе тим, хто при переведенні діловодства на українську мову потребує кваліфікованих перекладів, редагування установчих документів, угод, статутів. У літературному агентстві є фахівці, здатні написати сценарій для науково-популярного документального фільму, підготувати рукописи в жанрі навчальної або науково-фантастичної літератури.

● Понад рік тому популярне столичне видання «Вечірній Київ» здобуло незалежність. Здавалося, що більш як півмільйонний тираж убезпечить газету хоч би від фінансової скрути. Та наша «вивихнута» економіка все робить навпаки: чим вища популярність, тим міцніший фінансовий зашморг. Шукаючи вихід, редакція змушена підвищити ціну на газету: з 2 березня оголошено повторну передплату. Киянам, що не можуть відмовитися від улюбленої газети, доведеться викласти за неї 252 карбованці. Як це не прикро, але, здається. «Вечірка» стрибнула ще в одну залежність — від гаманця...

● Невигойна рана України — її сини, що наклали головою у неправедній війні в Афганістані. Не менш болить серце і за тих, що пропали безвісти, а їх 57. 18 хлопців-українців і до цього часу в полоні у моджахедів.

— Шукатимемо їх, поки не знайдемо, — говорить заступник голови Української спілки ветеранів Афганістану Михайло Гречко, який щойно повернувся з Ірану, куди їздив у складі урядової делегації. — Ми передали повний список, у якому значиться 302 чоловіка з колишніх радянських республік, що пропали безвісти або знаходяться в полоні, президенту Ірану, який обіцяв сприяння.

Постійний зв'язок віднині підтримуватиметься із Тимчасовим повіреним Ірану в справах України паном Турі.

Валентина ПИСАНСЬКА.

Пробле…

«Т…

Н…

Приїзд … тодішнього … М. Горбач… відав за … ство, в Бер… ні згадують… люблять … епізод.

Переодя… кий комб… Сергійович … оглянути … виноградни… ни мені по… ся майбутн… зіть на хл…

Через кі… чов ле… звисни… замість ви… лити краї… лити різно… Отут уже … «Казав … дам»...» … видаються … то за … негусто, … вають у … ди-годи. … косортних … щені плант… лінії.

— … 2600 роки… неральний … но-кооперат… нання … пром», кан… наук Ва…

— Навіть … то із прот… їв там, де … лоза. Ні … Греції … му. А …

Якщо в … використову… зу, то на … хмиз. Су… року вим… 40 тисяч … градників. … відновити, … кон, і … шкереберт…

— Усе … гіркотою … сійович. — … структ… 1969 … 1390 тися… і понад 12… била на ви… ні й шам… ріали, то … лише 600 … колаївщині … зменшився … до 50 т…

— Нині … зуміло, щ… РАЦЬКИМ … один коле… пора вже …

Поверта…

«Авр…

Після з'ї… вих колекти… щеного ек… кандидати … А. Чабанов… гендарного … наду відкр… члени Черк… ганізації со… організован… захисту пре… суті викори… тичного … грізні сло… літичного … чова, який … Єльцина, … загниваючи… ховної Рад… пала під … націоналіст… ранської … нівського … у відставці … дав притяг… відповідаль… генсека КП…

...БУТИ З НАМИ

спільно з фірмою «Укрпрофспортпром» ВДСТ профспілок України робить усе можливе, щоб співробітництво американських та українських підприємців легкої промисловості відбулося, щоб дефіцит у товарах широкого вжитку хоч якось подолати. Принаймні, ця презентація засвідчила, що наміри нових партнерів серйозні. Вони готові піти нам назустріч, згодні реалізувати свою продукцію за карбованці й ВКВ, на бартерних умовах.

Чи відгукнеться цей сигнал на нашій стороні? Чи буде подолано звичну інерційність, млявість? Чи знайдуться в Україні справжні ділки, в яких прокинеться азарт бізнесмена та зрештою й совість громадянина, — адже випадає шанс хоч трохи одягти своїх жінок?.. Гостями-одноденками на святі життя ми вже були більше 70 років, панами ще по суті не заробили називатися. Та колись же це треба й починати.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
Київ.

На знімках: моделі одягу демонструють київські манекенниці; президент корпорації «Шикі інтернешнл» Майкл Темнород та корпоративний президент Брайан Фрідман.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

...України

...1992 року встановлюються
...оземних валют

...панських песет	5.58	864.00
...талійських лір	4.67	722.00
...надських доларів	48.94	7574.00
...ванських фунтів	0.66	102.00
...овезьких крон	8.93	1382.00
...ортугальських ескудо	4.07	630.00
...гапурських доларів	35.11	5435.00
...ларів США	58.15	9000.00
...рецьких лір	0.10	16.00
...нських марок	12.77	1977.00
...анцузьких франків	10.28	1592.00
...едських крон	9.65	1493.00
...ейцарських франків	38.60	5974.00
...понських ієн	4.49	695.00
...ю	71.64	11088.00
...рецьких драхм	3.04	470.00

...нку

...И ВГАДАЛИ КУРС

...відновиться.

Єдине, що зможе сьогодні зупинити її, це введення гривні. Але оскільки перша партія нашої національної валюти прибуде лише в травні, то їй нічого вже буде захищати.

Для уряду такий поворот подій може стати останнім ударом, тому, на думку спеціалістів чорного ринку, єдиною рятівною соломинкою Кабінету Міністрів залишиться чергове підвищення цін. Що в свою чергу ще більше знецінить новий купон. А оскільки цих «валютних банкнотів» надруковано з урахуванням сучасних цін, їх доведеться додруковувати.

Єдиною ж нашою надією «на світле майбутнє» залишається поки що майбутній врожай.

Андрій БОЄЧКО,
спеціальний кореспондент економічного відділу «Голосу України».

Столичні новини

● **За статистикою 20 жінок із 100 — безплідні. Англійські вчені розв'язали цю проблему чотирнадцять років тому, здійснивши зачаття поза жіночим організмом. Нині з цим справляються і в Україні. У Києві, в центрі «Допомога репродукції людини» науково-медичного центру «Дореп», здатні допомогти навіть жінкам, які не можуть завагітніти через хвороби. Автор нової методики — лікар Федір Дахно.**

● **Якщо їдете до столиці, то запам'ятайте: на станції метро «Вокзальна» до 30 червня здійснюватиметься капітальний ремонт трьох ескалаторів. Щодня, у робочі дні з 7 год. 50 хв. до 9 год. 10 хв., а також по п'ятницях при необхідності, то й у вихідні з 16 год. 20 хв. до 19 год. 00 хв. вхід на станцію буде припинено. Від залізничного вокзалу можна виїхати тролейбусом маршруту № 2К «Привокзальна площа — вул. І. Франка», трамваєм № 35К «Привокзальна площа — Палац спорту». Збільшено також кількість трамваїв на маршруті № 10.**

● **Медичне страхування своїх працівників розпочала адміністрація клінічної лікарні № 24 Шевченківського району. Віднині у працівників клініки лікарняних не буде, адже кожен день хвороби оплачуватиметься з коштів страхувального полісу. Передбачається, що розцінки для платного медичного обслуговування будуть такими: візит до лікаря — 11—25; фіброгастроентероскопія — 30, електрокардіограма — 25 карбованців.**

● **У Києві з'явилося перше літературне агентство «Логос», виросло воно з науково-популярного журналу для молоді «Наука і фантастика». «Логос» допоможе тим, хто при переведенні діловодства на українську мову потребує кваліфікованих перекладів, редагування установчих документів, угод, статутів. У літературному агентстві є фахівці, здатні написати сценарій для науково-популярного документального фільму, підготувати рукописи в жанрі навчальної або науково-фантастичної літератури.**

● **Понад рік тому популярне столичне видання «Вечірній Київ» здобуло незалежність. Здавалося, що більш як півмільйонний тираж убезпечить газету хоч би від фінансової скрути. Та наша «вивихнута» економіка все робить навпаки: чим вища популярність, тим міцніший фінансовий зашморг. Шукаючи вихід, редакція змушена підвищити ціну на газету: з 2 березня оголошено повторну передплату. Киянам, що не можуть відмовитися від улюбленої газети, доведеться викласти за неї 252 карбованці. Як це не прикро, але, здається, «Вечірка» стрибнула ще в одну залежність — від гаманця...**

● **Невигойна рана України — її сини, що наклали головою у неправедній війні в Афганістані. Не менш болить серце і за тих, що пропали безвісти, а їх 57. 18 хлопців-українців і до цього часу в полоні у моджахедів.**

— Шукатимемо їх, поки не знайдемо, — говорить заступник голови Української спілки ветеранів Афганістану Михайло Гречко, який щойно повернувся з Ірану, куди їздив у складі урядової делегації. — Ми передали повний список, у якому значиться 302 чоловіка з колишніх радянських республік, що пропали безвісти або знаходяться в полоні, президенту Ірану, який обіцяв сприяння.

Постійний зв'язок віднині підтримуватиметься із Тимчасовим повіреним Ірану в справах України паном Турі.

Валентина ПИСАНСЬКА.

Проблема крупним планом

«ТИ НІ В ЧОМУ НЕ ВИННА...»

Приїзд на Миколаївщину тодішнього члена Політбюро М. Горбачова, який відповідав за сільське господарство, в Березанському районі згадують і досі. Особливо люблять розповідати такий епізод.

Переодягнутому в новенький комбінезон, Михайлу Сергійовичу запропонували оглянути гордість району — виноградники. «Навіщо вони мені потрібні! — обурився майбутній генсек. — Везіть на хлібне поле».

Через кілька років Горбачов ле... «підмахн...» горезвісни... ...кон, н... ...дявши замість вина і горілки завалити країну фруктами і залити різноманітними соками. Отут уже згадується інше: «Казав пан: «Кожуха дам»...» Якісні соки тепер видаються лише малечі. І то за списками. І то негусто, бо ці напої бувають у магазинах зрідка-годи. Немає і висококосортних вин, адже знищені плантації, технологічні лінії.

— ...ноградарство ...лічує 2600 років, — говорить генеральний директор державно-кооперативного об'єднання «Миколаївсадвинпром», кандидат економічних наук Вадим Філіпович. — Навіть під час війн ніхто із противників не вів боїв там, де росла виноградна лоза. Ні в Болгарії, ні в Греції ... в Італії, ... Криму. А ... в мирн... ...ас...

Якщо в інших республіках викорчовували здорову лозу, то на Україні згортали хмиз. Сувора зима 1985 року виморозила майже 40 тисяч гектарів виноградників. Готувалися їх відновити, але грянув закон, і все полетіло шкереберть.

— Усе знищили, — з гіркотою каже Вадим Олексійович. — Техніку, інфраструкт... галузі... ...що в 1969 ...ці Україна ...зібрала 1390 тисяч тонн винограду і понад 1200 тисяч переробила на вино, соки, коньячні й шампанські виноматеріали, то в останні роки — лише 600 тисяч. Щодо Миколаївщини, то її показник зменшився вдвічі й опустився до 50 тисяч тонн.

— Нині майже всім зрозуміло, що закон був ДУРАЦЬКИМ, як висловився один колега-журналіст, і що пора вже відроджувати виноградарство. Скільки часу для цього потрібно?

— Щоб вийти на втрачений рівень, треба десять років. Але, безперечно, за нормальних умов. Ми ж нині не маємо шпалерних кілків і дроту, тож деякі господарства протягом чотирьох років зрізують лозу, щоб не стелилася по землі. Для нас перестали випускати техніку, виділяти міндобрива, кошти на садіння й догляд, інститути не готують винаробів. Із мідним купоросом, без якого ми не можемо працювати, — просто катастрофа. Його тоннами вивозять до Австрії, Болгарії, Угорщини, де з нього видобувають мідь, а нам виписують мізерну кількість — замість 15 тисяч тонн лише 4 тисячі. Подумайте, надворі 1992 рік, а міндобрива ми востаннє одержали в 1987-му, обладнання — в 1985-му! До речі, ви хоч раз чули на сесіях Верховної Ради про проблеми виноградарів? Складається враження, що для депутатів, уряду ми взагалі не існуємо.

— Можливо, тому, що вони вважають вино шкідливим для здоров'я?

— Наведу один факт. Під час героїчної оборони Севастополя в 1854—1855 роках відомий хірург Микола Пирогов саме натуральним вином порятував від гангрени тисячі моряків. У цьому напої, як і в свіжому винограді чи сокові, багато вітамінів, амінокислот. Алкоголізм же — ознака безкультур'я, непомірне вживання самогону, горілки, неякісних винних виробів, які в народі прозвали «бормотухою».

— І все ж, Вадиме Олексійовичу, які перспективи?

— Створена в республіці асоціація «Укрсадвинпром» розробила цього року проект відродження і розвитку виноградарства в Україні. Тепер усе залежатиме від нашого парламенту.

...Я бачив, як, здіймаючи куряву, трактори «прасували» виноградники. Тоді ще не співали: «Виноградна лоза, ти ні в чому не винна». Тоді ретельно виконували **дурацькі** вказівки, руйнівні наслідки яких залишилися й донині. Гірко якщо вони примножаться, і кетяг сонячних ягід для багатьох із нас стане недоступним делікатесом.

Олександр ВИНОКУРОВ.
Миколаївська область.

Повертаючись до надрукованого

«Аврора» продовжує гриміти

Після з'їзду Спілки трудових колективів України, охрещеного екс-претендентом у кандидати на пост Президента А. Чабановим «пострілом легендарного крейсера», канонаду відкрили соціалісти — члени Черкаської обласної організації соцпартії. На мітингу, організованому начебто для захисту прав трудящих, а по суті використаного для політичного спектаклю, лунали грізні слова на адресу «політичного злочинця» Горбачова, який розвалив Союз, Єльцина, який узяв курс на загниваючий капіталізм, Верховної Ради України, що підпала під вплив буржуазних націоналістів. Голова ветеранської організації Соснівського району, полковник у відставці С. Суботін зажадав притягти до кримінальної відповідальності колишнього генсека КПРС. Дісталося і нашій газеті — «Голосу України», яку вкупі з «Літературною Україною» названо реакційними рупорами, фінансування яких потрібно негайно припинити, а їх самих закрити.

Під червоними серпасто-молоткастими знаменами лунали також заклики відновити комуністичні, комсомольські та піонерські організації, вести пропаганду проти капіталістичного способу життя, вставати на боротьбу проти приватизації і роздержавлення. Словом, спектакль на тему учорашнього дня вдався. Щоправда, глядачів, тобто вірних «товаришів, комуністів і комсомольців», було замало, десь чоловік 300. Невдовзі більшість з них розійшлася у своїх справах, які більш насущні за холості «залпи».

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаси.

Коротко

НАДІЯ МАТЕРІ ТА ДИТИНИ

Харитативна організація «Українська молодь — Христові» розподілила 37 інвалідських візочків між членами товариства «Надія», куди входять батьки дітей, хворих на церебральний параліч. А допоміг придбати ці чудові самохідні коляски відомий німецький бізнесмен пан Кох, який очолив Міжнародний фонд допомоги.

ПАМ'ЯТЬ СПІЛЬНА, А ГРОШІ!

У Львові та італійському місті Казерта будуть встановлені пам'ятники італійським солдатам, які були розстріляні німецькими фашистами восени 1943 року на околиці Львова. Автор проекта — житель нашого міста Анатолій Галян. Для італійського пам'ятника проект вже готовий. Гроші для нього зібрали жителі Казерти, а у Львові виникли фінансові проблеми.

Володимир ПРЯДКО.
Львів.

ПОТРІБНІ ЧОЛОВІКИ

Улітку в Житомирі має запрацювати місцеве телебачення. Технічні приготування наближаються до завершення. Тепер треба шукати режисерів, операторів, журналістів, дикторів. Та, здається, найбільше проблем із підбором останніх. Після проведеного першого туру з багатьох бажаючих залишилося 18 жінок і лише один чоловік. Тому оголошено додатковий конкурс.

«ВІСНИК».
Житомир.

СОЦІАЛІСТИ СУМУЮТЬ

На установчій конференції обласної організації Соціалістичної партії України письменник Дмитро Дереч заявив: «Від надмірної довіри Михайлу Горбачову ми зазнали тимчасової поразки. Зате є великий Китай, героїчна Куба, Північна Корея, для яких послужить уроком те, «що сталося з нами». Більшість делегатів підтримали позицію ветерана війни і праці, автора художнього роману «Професор Жупанський» про український буржуазний націоналізм, а також висловили сум щодо розпаду СРСР.

Валерій ЛАЗАРЕНКО.
Вінниця.

ГОЛОС України

ним планом

НІ В ЧОМУ ВИННА...»

аївщину
олітбюро
й відпо
осподар-
му райо
Особливо
и такий

новень-
Михайлу
онували
айону —
віщо во-
обурив-
— Ве-

Горба-
горе-
дявши
зава-
і за-
соками.
я інше:
Кожуха
тепер
лечі. І
І то
ної бу-
к вря-
висо-
сне зни-
ологічні

лічує
ить ге-
держав-
об'єд-
садвин-
омічних
іпович.
йн ніх-
вів бо-
градна
, ні в
Кри-
ас...
ибліках
ву ло-
ортали
1985
майже
вино-
ся їх
в за-
олетію

— з
Олек-
інфра-
кщо в
ібрала
ограду
ереро-
оньяч-
омате-
ки —
о Ми-
азник
устив-

зро-
ДУ-
овився
і що
и ви-

ноградарство. Скільки часу для цього потрібно?

— Щоб вийти на втрачений рівень, треба десять років. Але, безперечно, за нормальних умов. Ми ж нині не маємо шпалерних кілків і дроту, тож деякі господарства протягом чотирьох років зрізують лозу, щоб не стелилася по землі. Для нас перестали випускати техніку, виділяти міндобрива, кошти на садіння й догляд, інститути не готують виноробів. Із мідним купоросом, без якого ми не можемо працювати, — просто катастрофа. Його тоннами вивозять до Австрії, Болгарії, Угорщини, де з нього видобувають мідь, а нам виписують мізерну кількість — замість 15 тисяч тонн лише 4 тисячі. Подумайте, надворі 1992 рік, а міндобрива ми востаннє одержали в 1987-му, обладнання — в 1985-му! До речі, ви хоч раз чули на сесіях Верховної Ради про проблеми виноградарів? Складається враження, що для депутатів, уряду ми взагалі не існуємо.

— Можливо, тому, що вони вважають вино шкідливим для здоров'я?

— Наведу один факт. Під час героїчної оборони Севастополя в 1854—1855 роках відомий хірург Микола Пирогов саме натуральним вином порятував від гангрени тисячі моряків. У цьому напої, як і в свіжому винограді чи соковi, багато вітамінів, амінокислот. Алкоголізм же — ознака безкультур'я, непомірне вживання самогону, горілки, неякісних винних виробів, які в народі прозвали «бормотухою».

— І все ж, Вадиме Олексійовичу, які перспективи?

— Створена в республіці асоціація «Укрсадвинпром» розробила цього року проект відродження і розвитку виноградарства в Україні. Тепер усе залежатиме від нашого парламенту.

...Я бачив, як, здіймаючи куряву, трактори «прасували» виноградники. Тоді ще не співали: «Виноградна лоза, ти ні в чому не винна». Тоді ретельно виконували **дурацькі** вказівки, руйнівні наслідки яких залишилися й донині. Гірко якщо вони примножаться, і кетяг соничних ягід для багатьох із нас стане недоступним делікатесом.

Олександр ВИНОКУРОВ.

Миколаївська область.

надрукованого

продовжує гриміти

трудо-
охре-
ом у
идента
ли ле-
ом у
каноп-
сті —
ої ор-
тингу,
для
в по
полі-
унали
«по-
орба-
Союз,
ос на
Вер-
під-
азних
вете-
Сос-
овник
важа-
ільної
ньго
і на-

шій газеті — «Голосу України», яку вкупі з «Літературною Україною» названо реакційними рупорами, фінансування яких потрібно негайно припинити, а їх самих закрити.

Під червоними серпасто-молоткастими знаменами лунали також заклики відновити комуністичні, комсомольські та піонерські організації, вести пропаганду проти капіталістичного способу життя, вставати на боротьбу проти приватизації і роздержавлення. Словом, спектакль на тему учорашнього дня вдався. Щоправда, глядачів, тобто вірних «товаришів, комуністів і комсомольців», було замало, десь чоловік 300. Невдовзі більшість з них розійшлася у своїх справах, які більш насущні за холості «залпи».

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.

Коротко

НАДІЯ МАТЕРІ ТА ДИТИНИ

Харитативна організація «Українська молодь — Христові» розподілила 37 інвалідських візочків між членами товариства «Надія», куди входять батьки дітей, хворих на церебральний параліч. А допомігли придбати ці чудові самохідні коляски відомий німецький бізнесмен пан Кох, який очолив Міжнародний фонд допомоги.

ПАМ'ЯТЬ СПІЛЬНА, А ГРОШІ!

У Львові та італійському місті Казерта будуть встановлені пам'ятники італійським солдатам, які були розстріляні німецькими фашистами восени 1943 року на околиці Львова. Автор проекта — житель нашого міста Анатолій Галян. Для італійського пам'ятника проект вже готовий. Гроші для нього зібрали жителі Казерти, а у Львові виникли фінансові проблеми.

Володимир ПРЯДКО.

Львів.

ПОТРІБНІ ЧОЛОВІКИ

Улітку в Житомирі має запрацювати місцеве телебачення. Технічні приготування наближаються до завершення. Тепер треба шукати режисерів, операторів, журналістів, дикторів. Та, здається, найбільше проблем із підбором останніх. Після проведеного першого туру з багатьох бажаючих залишилося 18 жінок і лише один чоловік. Тому оголошено додатковий конкурс.

«ВІСНИК».

Житомир.

СОЦІАЛІСТИ СУМУЮТЬ

На установчій конференції обласної організації Соціалістичної партії України письменник Дмитро Дереч заявив: «Від надмірної довіри Михайлу Горбачову ми зазнали тимчасової поразки. Зате є великий Китай, героїчна Куба, Північна Корея, для яких послужить уроком те, «що сталося з нами». Більшість делегатів підтримали позицію ветерана війни і праці, автора художнього роману «Професор Жупанський» про українських буржуазний націоналізм, а також висловили сум щодо розпаду СРСР.

Валерій ЛАЗАРЕНКО.

Вінниця.

Зверніть увагу

ПО ПАПЕРУ ХОДИМО

Я знаю, чому у нас сутужно з папером! Це одкровення прийшло до мене, перепрошую, на міському сміттєзвалищі, де було білим-біло від макулатури. Невже збайдужів і втратив працездатність наш заготівельник?

— Не збайдужів! — сказав мені заступник директора виробничо-заготівельного підприємства «Чернівціоторресурси» Є. Соловйов. — Але стимулів катма. Торік торгівля обіцяла видати нам 25 тисяч абонементів на дефіцитні книжкові видання, щоб заохочувати ними здавачів макулатури, а дійшло до діла — дали тільки сім тисяч. Люди відвернулися від нас, а папір поплив на смітник...

— Але ж могли підсобити школярі!

— Вони теж не схотіли працювати «за так».

— Що ж буде далі?

— Сподіваємось на краще. Концерн «Укрвторматеріали» щойно підвищив заготівельну ціну на макулатуру — держава платить один купон за кілограм паперової маси.

— Чому ж про це люди не знають?

— У нас нема коштів на рекламу.

...А тим часом до Чернівців ідуть тривожні телеграми від основних споживачів макулатури — Рахівської картонно-паперової фабрики та Луцького картонно-руберойдного заводу: відвантажуйте сировину, бо простоюють потужності...

Василь БАБУХ.

Чернівці.

Життя Рад

ПЕРЕВІВ СТРІЛКИ

Як ми вже повідомляли, на вимогу криворізьких страйкарів-гірників подав у відставку голова Дніпропетровського облвиконкому М. Задоя.

Слідом місцеві газети опублікували заяву, в якій Микола Кузьмович «перевів стрілки»: на його думку, загострення соціально-економічної ситуації в області сталося передусім з вини уряду України, оскільки, вважає М. Задоя, він і його колеги на місцях як могли виправляли помилки Кабінету Міністрів. Тому, мовляв, помилково домагатися відставки облвиконкому, який все ж таки залишається єдиною силою, що хоч якоюсь мірою здатна впливати на стабілізацію обстановки в області.

Тепер останнє слово за народними депутатами обласної Ради.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Дніпропетровськ.

Наші мандрівки

ВІДКРИТТЯ ДЛЯ АМЕРИКИ

У другій половині березня Україна стане морською державою. На цей час заплановано старт яхти «Ікар», побудованої у Миколаєві, до Генуї. Яхта вирушить під державним прапором у перехід через Атлантичний океан, присвячений 500-річчю відкриття Христофором Колумбом Америки — «Колумбус-92».

Члени оргкомітету інтернаціональної акції — президент США Джордж Буш, королева Великобританії Єлизавета II, іспанський король Хуан Карлос I, президент Португалії Маріо Соареш, прем'єр-міністр Італії Джуліо Андреотті.

16—19 квітня сотні вітрильників з Генуї вирушать у порт Кадіс (Іспанія), звідки Колумб вийшов у свій похід до Американського континенту. З Кадіса армада вирушить через Атлантику 29 квітня — 3 травня. Далі маршрут такий: Канарські острови, порт Сан-Хуан (Пуерто-Ріко), Нью-Йорк (там відбудуться свята з нагоди 200-річчя відкриття статуї Свободи), Бостон і, нарешті, англійський Ліверпуль. Фініш трансатлантичного переходу заплановано на жовтень.

«Ікар» не вперше в океані. Його капітан, Борис Степанович Немиров, ще у 1987-88 роках здійснив кругосвітню подорож. Він і поведе команду суверенної України, в якій новачків немає. Вони проходили «ревучі сороковi».

Почесним головою українського оркомітету обрано Президента України Леоніда Кравчука. Голова — юрист, голова товариства «Вітчизна» (воно і зафрахтувало яхту, яка належить Миколаївському кораблебудівному інституту) Віктор Барківський, члени оргкомітету — політолог, заступник товариства «Вітчизна» Сергій Киселььов, президент фірми «Іммо-Бенілюкс» (Голландія) Микола Чорний.

Сьогодні яхта проходить косметичний ремонт на Миколаївському заводі імені 61 комісара.

Спонсори акції — фірма «Іммо-Бенілюкс», Українська цукрова біржа, МП «Ріноцентр» (Київ), Херсонський туристичний кооператив «Союз».

Кримінальна хроніка

ПО РУКАХ І ПО НОГАХ

Зухвалі пограбування селянських садиб і дачних будиночків приймають характер епідемії і все частіше закінчуються для злочинців трагічно.

Нічний дзвінок підняв по тривозі групу Сумського райвідділу міліції — в селі Степанівці, майже не криючись, «брали» хату. Прибувши на місце пригоди, побачили зірвані сінешні двері й чолов'ягу із сокирою. На вимогу здатися, той твердо рушив на оперативників. Після попереджувальних пострілів вгору лейтенант Диченко вистрілив нападникові в руку. Коли ж злочинець перехопив сокиру в іншу, пролунав ще один постріл. Лише після цього бандит здався.

Фатально закінчився нещодавній наліт і для одного з грабіжників у Шостці. Господар садового будиночка з мисливської рушниці поранив у ногу непроханого гостя, коли той уночі з ломом заліз у помешкання. Через кілька днів, у лікарні, він помер.

Григорій САПОЖНИКОВ.

Сумська область.

ПОГОДА

3—4 березня у південних і східних областях буде без опадів, на решті території України подекуди невеликі опади. Вітер західний, 5—12, у Карпатах пориви 15—20 метрів на секунду. Температура вдень 4—10 градусів тепла, вночі від 1 градуса морозу до 4 тепла.

По Київській області сьогодні вдень подекуди невеликий дощ. Вітер західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 4—9 градусів тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ. Тел. 441-88-26.

НЕКЕРОВАНІ АВТОМОБІЛІСТИ

Скільки гучних і красивих слів говорено про необхідність якнайшвидшої ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи! І в столиці, і на місцях. Воно, правда, чимало вже й зроблено, але...

Але давайте, як мовиться, по порядку. Згідно з Постановою Ради Міністрів України від 23 серпня 1990 року шляховим будівельним організаціям належить збудувати чимало нових шляхів і перевести у вищу категорію шляхи існуючі за рахунок реконструкції й капітального ремонту з нанесенням асфальтобетонного покриття, що значно зменшує радіаційне забруднення обабіч доріг і в населених пунктах. Чимало мали зробити в цьому напрямі і шляховики Рівненщини, оскільки майже половина районів області зазнала радіаційного забруднення.

Як справляються із завданнями будівельні організації тресту «Рівнешляхбуд»? Якщо сказати коротко — виділені кошти освоюються. Але якою ціною? Лише один факт. Шляхо-будівельні організації тресту забезпечуються власним автомобільним транспортом лише на 35 відсотків від загальної потреби.

Уряд України свого часу зобов'язав міністерство (нині — Українська державна корпорація автотранспорту, очолювана П. Волковим) першочергово забезпечувати перевезення вантажів до «чорнобильських» об'єктів. Заступник міністра (на той час Ю. Тертишний) спеціальним листом зобов'язав обласні транспортно-виробничі управління укласти із шляхо-будівельними організаціями договори на перевезення вантажів у повному обсязі. А що ж із тих суворих постанов і листів вийшло?

Трест «Рівнешляхбуд» дав замовлення на укладання договору з автомобілістами області на перевезення 70 тисяч тонн вантажів до Млинівського району, де споруджується житло для переселенців із забруднених північних районів. Там ми маємо прокласти майже 30 кілометрів доріг. Минув 1990-й, за ним — 1991-й, а договір автомобілістами й досі не укладено. Чим пояснюють? Постанова, мовляв, прийнята у вересні, а ми свій план формуємо у першій половині року...

Ми гарячково шукали й шукаємо виходу зі скрути. Зверталися до концерну, били чолом до уряду України, надсилали слізні прохання до Рівненського облвиконкому. — марно. Навіть відповіді-відписки немає.

У своєму листі шляховики просили автомобілістів перевезти на будівництво автодороги в селі Будки Кам'янські Рокитнівського району, де надзвичайно складна радіаційна обстановка, 7000 кубічних метрів щебню. На цьому наполягав і народний депутат України А. Єршов. З цього приводу наші чолобитники їздили до Києва. Зробили, гадаєте, автомобілісти? І не подумали.

Маючи такий «досвід», Рівненське територіальне виробниче об'єднання автотранспорту і на 1992 рік, приймає від тресту «Рівнешляхбуд» значно нижчі від потреби обсяги вантажоперевезень. Виникає запитання: хто ж тоді буде реалізовувати постанову уряду щодо ліквідації наслідків Чорнобиля? Автомобілісти-монополісти не виконують своїх зобов'язань. У них, кажуть, немає можливостей. З чим аж ніяк не можна погодитися. Бо в Рівненській області їхній річний обсяг перевезень складає понад 24 мільйони тонн вантажів, у якому частина «Рівнешляхбуду» — лише мізерні п'ять відсотків.

Це важливе питання не раз порушувалося на засіданні обласного штабу з питань спорудження «чорнобильських» об'єктів, який очолює заступник голови облвиконкому В. Бербенець. Та облвиконком для автомобілістів не указ.

Керівники Рівненського територіального виробничого об'єднання автотранспорту і республіканської автомобільної корпорації всю вину перекладають на підвідомчі автопідприємства. Тож виникає ще одне, найрезонніше, мабуть, запитання: якщо ні корпорація, ні об'єднання не можуть впливати на свої підвідомчі організації, то навіщо, тоді вони існують?

Парадокс та й годі: шляхи найперше потрібні автомобілістам, а вони борються самі проти себе...

Андрій **БОЛСУНОВСЬКИЙ**,
керуючий трестом «Рівнешляхбуд».
Рівне.

РОЗІГРАЙМО СЕЛЯНСЬКУ «КАРТУ»?

Міркування з приводу

Ось, здається, і діждали тої волі, тієї самостійності, на яку так чекали. А разом з тим і нових, лібералізованих цін. Кожному болить своє, а це припекло усім разом. За стратегічними державними надзавданнями «забули» про основу — хліб наш насущний. Свідомо чи ненавмисне і торгівлю, й об'єднання по переробці м'яса, молока, зерна, соняшнику залишили в руках одного начальника. Монополія як була, так і залишилася, і без санкції згори не зробиш кроку ні вліво, ні вправо. І вкотре чужі гріхи підсадили на плечі селянам. Несіть.

Практично сформована громадська думка, що народ напередодні голодомору 33-го. Адже село зменшило продукцію — і виною тому колгоспи. Вірніше, доярка, яка з досвіта до смерку на роботі, механізатор, для якого все ще триває війна з сезонними битвами, шофер... Під час колективізації знищили найтрудолюбивіших — «куркулів». Дійшло до того — нікого ставити головою колгоспу. «Виручили» пітерські робітники та балтійські моряки. Решту чоловіків докосила Вітчизняна. І покотили нові хвилі 20-ти, 25-ти, 50-тисячників, які зовсім не тямили в землеробстві, добивали село, калічили життя собі і людям. А заміна голови — це перетрушування раз, а то і двічі всіх спеціалістів у господарстві. Тих же, хто виживав, себто кращих, висували вгору і вже там добивали. Тільки за мого 20-літнього головування через 20 колгоспів району пройшли 90 перших керівників.

Роками, та, власне, й сьогодні з школи і до виїзду із села діти чують: «Погано вчитимешся — підеш волам хвости крутити». Це хлопцям. А дівчатам: «Підеш дояркою, як і я». Щоденно діти слухають прокльони роботи, життя, бачать невлаштованість своїх сімей. Що страшніше, ніж сором за професію батьків?

І от тепер в десятки разів накручені ціни на продукти харчування знову «на совісті» селянина. Причому ще й обмовка — ви виробники, самі й вирішуйте, що почім. Вирішували до нас і без нас. Із 20 тисяч у позаминулому році Дон-1500 подорожчав до мільйона карбованців. У 50 разів. Трактор з ЮМЗ купували за дві тисячі — тепер 180. Вже у 90 разів. А м'ясо продаємо по 28 карбованців за кілограм. Уп'ятеро дорожче. Приблизно на стільки ж зросли й закупівельні ціни на молоко, зерно, соняшник.

Ніхто, власне, і не заперечує, що найстрашніший виродок соціалізму — колгоспи. Але куди їх тепер подінеш? Порад багато — і розпустити, і продати з молотка, і розділити на фермерські господарства. **Все геніальне просто, коли маєш зв'язок з селом через тарілку.** А як практично покромсати 80 тракторів, 50 хлівів, майстерню, гараж — на 400 працездатних колгоспників і 350 пенсіонерів? Тут розумування ніяких вчених і начальників, а тим паче західний досвід, не зарадять.

Відкрито ми ще не страйкували, та, видно, і свідомості ще такої не досягли, щоб вимагати щось собі за рахунок інших. Але «тихі» страйки давно шматують село — люди косяками йдуть до міста, п'ють, крадуть, відбувають повинність. Тепер же взагалі настають гибельні часи. Перестанемо купувати сільгоспмашини, будматеріали і, не обновлюючи основних засобів, село більше одного-двох років не протягне. Точніше, ми витримаємо, а місту — катастрофа.

Мені вже говорив директор одного великого підприємства: не думай, що коли кілька тисяч сімей робітників залишаться голодними, то ти втримаєшся із своїми коморами. Звичайно, так я не думаю, тим паче, що і досвід є — були вже і продразгони, і гегемон з маузером приходив. І яке йому діло до того, скільки наших купонів у фантастичній «лавушній» ковбасі? Нинішні 28-відсоткові податки на додаткову вартість, натуроплату, на госпспосіб, заборона продажу колгоспникам ними ж виробленої продукції за пільговими цінами, до того ж тільки за купони, дуже нагадує 32-й рік, який підготував рік 33-й. Тоді теж комори були повні, а вимерли насамперед села. Отож ті 28 купонів, що маємо з кожного кілограма ковбаси, нас не рятують. Та й куди їх приткнеш, якщо центнер зерна коштує не набагато дорожче центнера свинини у живій вазі? А область, до речі, витрачає на один кілограм м'яса 9 кілограмів зерна! От і шукай кінців, хто тут намудрив і що почім оцінив?

Нині, либонь, можна прогнозувати ту ж стару схему підтримання нашого животіння через дотації. Але ж знову-таки — видайте її безпосередньо людям, щоб вони самі нею розпорядилися. Наприклад, відомо: кожному на рік треба близько 60 кілограмів м'яса. Торік воно коштувало 7 карбованців, тепер — 100, отже, неважко вирахувати, що потрібна дотація в 5,5 тисяч карбованців. То дайте ж їх мені в руки, а не як подачку через магазин. Те ж саме і щодо інших продуктів. Тоді будуть справді вільні ціни. А на бетон, вартість кубометра якого втричі вища за куб пшениці, ціни можна і треба регулювати. Та, видно, не буде такого, бо тоді той, хто регулює, розподіляє, продає, — стане нарівні з усіма, без ніяких пільг. Краще «турбуватися» про народ через дотації, аніж віддати людям гроші, щоб вони самі потурбувалися про себе.

А замість того, щоб витягувати найбіднішу галузь, можна ще раз розіграти селянську «карту». Скільки чого було, а виживали, будували міста... Може, ще здужаємо?

Іван ЗАПОРОЖЕЦЬ,
голова колгоспу імені Енгельса.
Новопсковський район.
Луганської області.

Посівна-92

З ЧИМ ВИЙДЕМО У ПОЛЕ

Академік Української академії аграрних наук Валентин Циков — людина на Дніпропетровщині відома. З науково-дослідним інститутом кукурудзи, який він очолює, пов'язані немалі в останні роки досягнення тутешніх хліборобів у виробництві зерна. Славиться В. Циков і своїми прогнозами...

В. Циков: У Дніпропетровській області та в інших восьми степової зони запаси вологи в грунті на рівні середніх багаторічних показників. Це означає, що сівачів чекають сприятливі умови. А опади будуть і в квітні-травні, забігаючи наперед, скажу, що за всіма ознаками рясні дощі йтимуть і влітку. З другого боку, «м'яка» зима не згубила посіви озимого хліба. Навпаки, трапляються поля перерослих озимих, але пересівати їх ми не радимо, бо погода справді буде такою, яка гарантуватиме пристойні врожаї. Досить лише підживити масиви азотними добривами та надійно захистити від захворювань і шкідників.

— То передусім доведеться зосередитися на ярових культурах, котрі займуть значні площі, чи не так!

В. Циков: Почну з ячменю— він чутливо «відгукується» на мінеральні добрива. Але ж вони сьогодні дорогі. Виграє той, хто малими дозами підживить поле рядковим методом — тобто при сівбі. І не доведеться тоді зайве «ганяти» техніку та йти на використання завеликої кількості добрив.

Про кукурудзу кілька слів окремо. Вирощуванню цієї культури вкрай потрібно надати особливої уваги, щоб удосталь припасти фуражного зерна і потім забезпечити виробництво тваринницької продукції. Цього року проблемою номер один для кукурудзоводів стане надмірне забур'янення посівів. Хто максимально знищить бур'яни, той і буде з урожаєм.

— Ваші поради-застереження, Валентине Сергійовичу, певно, не зайві, хай до них селяни прислухаються. Однак, щоб їх втілити, потрібен... бензин. Ситуація ж з пальним вам відома, вона не радує.

В. Циков: І агрономи, і хлібороби-механізатори спроможні, коли захочуть, обійтися енергозберігаючою технікою. Хто заважатиме, приміром, використовувати широкозахватні та комбіновані знаряддя в одному агрегаті? І скажу таке ще: якщо дуже постаратися, ретельно провести передпосівну підготовку ланів, то згодом замість трьох міжрядних обробітків просапних, можна буде обмежитися навіть одноразовою прополкою. Хоч я зовсім не проти того, щоб ми всі сьогодні доклали зусиль і завезли селянам вдосталь пального та мастил. Це обов'язково треба зробити.

— Останнє, чим хотів поцікавитися: рекомендації вашого інституту розраховані на великі господарства. А виникли уже селянські, фермерські...

В. Циков: Думаю, що коли фермери візьмуть на озброєння ці поради або й скористаються нашими консультаціями, то насамперед вони доб'ються помітних успіхів. Ми з фермерами уже дружимо, відпускаємо їм першокласне насіння, кращі сорти кукурудзи. Відкрию «секрет»: спільно з конструкторами готуємо до серійного випуску чималий набір нової продуктивної техніки, поміж якої є й така, яка неодмінно зацікавить фермерів. Приміром, дворядковий збиральний комбайн.

Микола **НЕЧИПОРЕНКО**,
власний кореспондент «Голосу України».

Ми одержуємо чимало листів з роздумами про ситуацію в Криму, навколо Чорноморського флоту. Вони надходять з різних міст і сіл України. Увазі читачів пропонуємо кілька листів на цю тему.

БІЛЬ І ТУГА АДМІРАЛА

Зустрічається безліч диваків на білому світі. Але всіх їх перевершив адмірал Касатонов, який не може примиритися з тим, що на флоті можна подавати команди неросійською мовою.

Тож варто йому нагадати, що українські козаки у XVI—XVIII століттях подавали в морських походах команди українською мовою і неодноразово били турецький флот, нападали на Стамбул, перетнувши Чорне море. А султанові писали таких дошкульних листів, які варто почитати самому адміралові Касатонову для прозріння. Сподіваюся, що він бачив картину І. Рєпіна на цю тему. Та й у Англії, Франції, Іспанії на сучасніших від Чорноморського флотах також подають команди неросійською мовою, і боєздатність кораблів від цього не страждає.

Лука ПРОКОПЕНКО,
ветеран війни та праці.

Чернігів.

УСІМ ПОТРІБНО ЗНАТИ ПРАВДУ

По-варварськи ставляться до всього українського в Криму. Колишні партапаратники тримають владу в автономії і цілеспрямовано діють в напрямі відриву Криму від України. Все, що робиться, заздалегідь обдумано: автономія, незалежність, тепер намір увійти до складу Росії. Якби українці, приміром, ті, які проживають на Кубані, чинили те, що роблять росіяни в Криму, то їх би відразу придушили, як це робилося з ними упродовж багатьох років. Русифікацією Росія довела народ Криму до того, що багато українців не знають, що вони українці. Вважаю, що треба правдиво висвітлювати історію України та Криму.

З повагою
П. ПАСІЧНИЙ.

Міжводне
Чорноморського району
Кримської АРСР.

ВРАХОВУВАТИ РЕАЛІЇ

Багатьох кримчан турбує становище, яке склалося на Чорноморському флоті та в самому Криму з вини безвідповідального адмірала Касатонова. А як розцінювати заяви Бориса Єльцина? Спочатку він каже, що Чорноморський флот був, є й буде російським. Потім — що цей флот необхідний СНД. Дивовижна «послідовність» у словах і вчинках. Ці «господа» й досі не хочуть зрозуміти, що Україна вже не просто республіка, а незалежна держава, не пов'язана з СНД жодним політичним договором. Населення Криму вже сказало своє слово на референдумі.

Якщо політик хоче називатися політиком, а не авантюристом, він повинен враховувати існуючі політичні та економічні реалії. Про це треба пам'ятати деяким російським діячам та сьогоднішньому керівництву Чорноморського флоту.

Андрій ВОЛОШИН.

Севастополь.

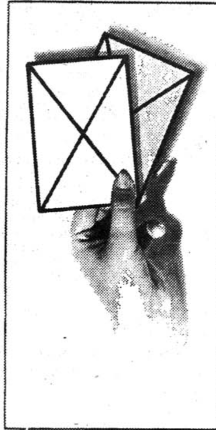
БУДЬМО ЛЮДЬМИ

Хочу пару слів сказати про настрої в Криму, де нагнітається антиукраїнська істерія. У вересні цього року моя дочка побувала в будинку відпочинку в Ялті. Після повернення вона багато розповідала, як у Криму ставляться до українців, до української мови. Ось зайшла вона з подругою до крамниці, оглянула, що виставлено на продаж, і запитує про ціну якоїсь речі. У відповідь — мовчання. Перепитує ще раз. Відповідають: «Цены нету!». Коли ж буде ціна?» — «Вот когда вы уйдете, тогда и цена будет!». Або запитує українською мовою в іншому магазині. Їй відповідають: «Надо спрашивать по-русски».

Такого ставлення до російськомовних людей у нас в Галичині немає. Кожному дадуть відповідь, якою мовою він не звернувся б.

Мирослав САВКІВ.

Коломия
Івано-Франківської області.

ВИВЕРТ З КРИМСЬКИМ ПИТАННЯМ

Наївним мріям про будівництво нової демократичної співдружності незалежних держав прийшов кінець. Доки російське керівництво плекало надію зберегти Україну як «бананову» республіку, воно щедро роздавало обіцянки про рівноправне співробітництво, невтручання у внутрішні справи сусідніх держав. А кампанія, яку розгорнули навколо Чорноморського флоту, — лише хитрий виверт. Ані флот, ані навіть Крим не хвилюють російських політиків. Їм не подобається самостійна, послідовна політика України. Саме через це вони вдалися до політичного шантажу, економічної блокади та військового протиборства. Тому народові України слід бути пильним. Не виключено, що через деякий час нам підкинуть одну з культивованих ідей створення Донецько-Дніпропетровської чи Бессарабської республік.

А стосовно Криму я міркую так. Повернути його чи Аляску для Росії майже однаково нереально. Також нереально створити найближчим часом незалежну Кримську державу. Бо це буде штучним формуванням. Переконаний, що лише татарський народ має повне право вимагати незалежності півострова. І якщо постане така потреба, то Україна має підтримати репресований народ. А поки що потрібно допомагати обживатися татарам на рідній землі.

Петро ТКАЧЕНКО,
юрист.

смт Софіївка
Дніпропетровської області.

З приводу проекту Закону про пресу

Я ВАМ ПИШУ

Надрукований в нашій газеті проект Закону України про пресу зацікавив не тільки редакції, журналістів. Про це свідчать листи від людей різних професій і віку, що надійшли до «Голосу України». Майже всі одержані листи ми передали Комісії Верховної Ради з питань гласності та засобів масової інформації. Тими ж, де йдеться про роботу з листами, відгуками на публікацію «Що може й зобов'язана редакція» («ГУ» за 31 січня ц. р.), скористаємося в цьому огляді.

● Чого варта така преса!

І. Пільгун з Комсомольського Донецької області запитує: «Скажіть, будь ласка, яке ж значення має преса, якщо вона повідомляє тільки факти, не роблячи висновків? У колишньому Союзі вона допомагала людям у пошуках справедливості». Іван Олексійович наводить два приклади того, як редакції допомогли йому швидко відремонтувати опалення, а на виробництві — електродвигуни.

Справді так було раніше. Але ж, погодьтеся, то були поодинокі випадки. Справжні, глибинні причини появи скарг людей не усувалися, загальний стан справ, на жаль, не поліпшувався.

П. Калюжний з Петропавлівки Дніпропетровської області пропонує записати в Законі так: «Редакція неухильно з надходженням негайно вміщує листи читачів, в першу чергу скарги, заяви їх. Вона зобов'язана повідомити про це кожному дописувачу... Діяти за своїм розсудом редакції не допускається».

Шановний П. Калюжний (по батькові не зазначено), що то за газета була б, якби ми надрукували всі понад 6000 скарг, заяв, прохань допомогти, одержаних торік?

О. Паламарчук з Миронівки Київської області шкодує: «Деякі редакції припинили листування з читачами, надсилати скарги в організації, установи. Такого не було за сталінського режиму».

Справді, це так. Але, на щастя, тепер немає такого, що було тоді.

І все ж... Ми згодні з думкою працівника міськрайонної газети «Прапор перемоги» (місто Охтирка Сумської області) О. Куліша, який радить встановити нові правила роботи з листами або звільнити редакції від неї, що допоможе в майбутньому уникнути двозначності в трактуванні Закону про пресу.

● Вибачте, лист — не авторський твір

У П. Петренка з Черкас така пропозиція: «Пропоную передбачити в Законі статтю, яка гарантувала б дописувачу газети право на безперешкодне, без виправлень і редагування, опублікування своїх міркувань і думок...»

А вже згадуваний О. Паламарчук пропонує записати в Законі так: «Забороняється редакції перекручувати зміст листа, опускати й вихолощувати факти».

До попередніх дописувачів приєднується М. Костів з Червонограда Львівської області. Він вважає, що в Законі треба записати: «Листи, адресовані редакції, або інші матеріали, можуть бути використані на сторінках газети зі змінами, скороченнями, якщо на це попередньо дав згоду автор».

З подальших пропозицій М. Костіва і його однодумців щодо права редакції, як використати той чи інший лист, простежується помилкове порівняння листів з авторськими творами.

Ось роз'яснення В. Дроб'язка, начальника Українського республіканського агентства з авторських прав:

— На листи не поширюється правовий захист, передбачений для авторських творів, — пояснює він. — До авторських творів належать твори науки, літератури, мистецтва, архітектури тощо.

Тож, шановні наші дописувачі, вибачте, але редакція й сьогодні має право використовувати листи за власним розсудом. Я також скористався ним. І певен, це право залишиться й за Законом. Інакше не можна. Але ж, звичайно, робитимемо це без перекручень змісту, думок, фактів і попереднього погодження з авторами, доводячи тексти до граматичних норм.

Яків ГАЛЬЧЕНКО,
редактор відділу листів і соціологічної інформації «Голосу «України».

Використані листи в цьому огляді також передано Комісії Верховної Ради України з питань гласності та засобів масової інформації.

З нашої громадської приймальні

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК...

Трапилося це суботнього вечора в містечку Кельменець Чернівецької області в березні минулого року. У міській лазні розірвало котел. Від вибуху повалилися стіни і стеля, загинуло четверо людей, четверо в тяжкому стані було доставлено в лікарню. Троє вижили, один помер від травм. Єдиний син у матері.

Ольга Василівна Тимінська сподівалася, що винних у цій трагедії буде справедливо покарано. Спливав час, а помітних зрушень не було.

Прокурор району при зустрічах запевняв, що справа серйозна і вимагає скрупульозного вивчення. Для цього до Кельменця було запрошено експертну комісію з Львівського політехнічного інституту, яка перевірила технічні розрахунки парової установки. З урахуванням висновків цієї комісії, слідство теж дійшло висновку, що винних у цій трагедії немає.

І в офіційній відповіді Ользі Василівні з Кельменецької районної прокуратури від 14 червня 1991 року слідчий В. Тартус повідомив, що «кримінальну справу, порушену 10 березня 1991 року, припинено відповідно до статті 6 пункт 2 Кримінально-процесуального кодексу України, тобто за відсутністю злочину в діях посадових осіб Кельменецького районного побуткомбінату».

Але мати з таким висновком не погодилася. Оскільки їй офіційно було заявлено, що вона не має права в даному випадку наймати адвоката, а слідчий припинив свої дії, сама взялася за розслідування.

Виявилося, що коли був капітальний ремонт лазні, комусь із місцевого начальства заманулося, щоб це була не просто лазня, а парильня. Потрібен був спеціальний пристрій для вироблення сухої пари. Його виготовили власноруч. Незважаючи на те, що не було відповідної інструкції та приладів для обслуговування небаченої досі в Кельменці установки, без реєстрації в котлонагляді, лазню пустили в дію.

Люди попереджували керівництво райпобуткомбінату, що в лазні коїться щось незрозуміле. Місяців за півтора до аварії звільнилася з роботи касир, мотивуючи своє звільнення тим, що не хоче бути співучасницею можливої трагедії. Та вона сталася...

Ольга Василівна краєчком чорної хустини змахнула сльозу:

— Я не прагну помсти. Але прагну одного: щоб справедливо було покарано тих, хто безвідповідально ставиться до своїх обов'язків. Саме через їх байдужість і сталося те, чого можна було уникнути.

Але слідчим органам розібратися в цьому випадку виявилося питанням складним. А може, навпаки — простим? Ну що вдієш, розірвало котел, завалилася лазня — це ж не зумисний напад на людей, спеціально не підкладав хтось вибухівку — просто нещасний випадок...

Розповідь
О. ТИМІНСЬКОЇ
записала
Марія ДАВИДЕНКО.

У КИЄВІ ПІДПИСАНО УГОДУ ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ МІНІСТЕРСТВАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ТА УГОРЩИНИ. ПОДІЮ СХВАЛЬНО ЗУСТРІЛИ НАСАМПЕРЕД ПРАЦІВНИКИ УВС ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ, ЯКИМ ЧИ НЕ НАЙБІЛЬШЕ ДОВОДИТЬСЯ МАТИ СПРАВУ З КОЛЕГАМИ СУСІДНЬОЇ КРАЇНИ. А ПОЗИТИВНЕ ВИРІШЕННЯ СПІЛЬНИХ ОПЕРАТИВНО-ПОШУКОВИХ ДІЙ ГАЛЬМУВАЛОСЯ ЧЕРЕЗ ВІДСУТНІСТЬ ВІДПОВІДНИХ ПРАВОВИХ АКТІВ.

Услід за подією

ТРЕМТІТЬ, ІНТЕРЗЛОЧИНЦІ!

...Уродженець м. Грозного Акбулатов приїхав до Ужгорода, щоб розжитися валютою. На «операцію» взяв із собою й коханку. Незабаром їхні трупи було знайдено поблизу обласного центру. Через деякий час групу, що вчинила вбивство, було виявлено. Трьох її учасників заарештовано. Четвертий, на прізвище Микуланинець, орієнтовно переховується в Угорщині.

Зрозуміло, є нагальна потреба виїхати в Угорщину співробітникам кримінального розшуку. Але згідно з чинними міжнародними нормами вони мають право лише звернутися з проханням до угорських колег здійснити пошук. І то тільки через «Інтерпол», бюро якого знаходиться в Москві...

Або таке. Останнім часом на території Угорщини почастішали злочини, вчинені громадянами колишнього Союзу. Ось і 12 лютого, в день підписання угоди, закарпатським правоохоронцям передано 16 чоловік, що здійснили в сусідній державі ті чи інші порушення. Серед них виявився навіть один рецидивіст, якого вже давно розшукує міліція. На жаль, угорська сторона часто «здає» затриманих без відповідних супроводжуючих документів, які б у повному обсязі розкривали обставини злочину. А це ускладнює процесуальний розгляд справи. Правоохоронці області сподіваються, що підписана угода допоможе цю прогалину усунути.

На жаль, угорська поліція досить поверхово займається й тими справами, в яких обидві сторони — злочинці та потерпілі — є громадянами нашої країни. Барометр злочинного світу це чітко відчув, і вони вибирають жертвою насамперед своїх співвітчизників.

Нещодавно, приміром, невідомі напали на нашого автотуриста, відібрали в нього гроші, цінні речі та автомашину, прив'язали потерпілого до дерева і зникли. Невдовзі вкрадений легковик було знайдено на території нашої області. Коли ж слідчі захотіли з'ясувати обставини на місці, угорська сторона їм у цьому відмовила.

Багато мороки виникає в міліції й тоді, коли хтось з наших автотуристів винний у серйозній дорожньо-транспортній події (ДТП) по той бік кордону. За таких випадків чинні процесуальні акти теж передбачають виїзд на місце ДТП. Проте в переважній більшості ні коштів, ні можливостей для цього немає. Заплутані дії з багатьма невідомими нагадують також і розслідування автотранспортних подій, вчинених жителями Угорщини на території України.

Певні позитивні набутки спільної роботи в українських та угорських правоохоронців є. Зокрема, чітко спрацювали вони, коли в кількох храмах Мукачівського та Берегівського районів було викрадено цінні ікони, інше церковне начиння й вивезено до Угорщини. Взаємними зусиллями злочинців виявили. Пограбоване повернено релігійним громадам.

— Сподіваємося, — каже заступник начальника УВС Закарпатської області І. Гецянин, — що підписана між двома міністерствами угода та механізм її впровадження знімуть названі та багато інших проблем, сприятимуть кращій взаємодії українських та угорських правоохоронців на благо наших народів і на шкоду інтерзлочинцям.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Ужгород.

Освіта

ПРАГМАТИК — НЕ ЛІРИК

Вірна собі Одеса знову здивувала світ не світ, а таки багатьох: відкрила ліцей мистецтв. Щоб, за словами його ректора, професора Марка Соколянського, виховувати для міста інтелігентних людей, які б розуміли мову музики, театру, поезії, живопису, кіно. І самі, глибоко пізнавши розмаїття й багатство прекрасного, несли його «в народ».

Зрозуміло, в реалістів тут виникне чимало запитань. І насамперед: де ліцей розмістився? Звідки в нього кошти? Хто там навчається, хто викладає? Серед ліцеїстів — учні середніх шкіл, училищ, технікумів, студенти вузів, немало й тих, хто вже працює на підприємствах та в установах, словом, одесити віком від 16 і старші. Причому верхня «вікова планка» не обмежена. Кожен перед тим пройшов своєрідний конкурс-співбесіду, під час якого комісія з'ясувала творчий потенціал абітурієнта. Адже ліцей не лікнеп, тут хочуть виховувати людей, які б, закінчивши цей унікальний заклад, змогли внести щось своє у відродження культурного й духовного обличчя рідного міста.

Ті, кому поталанило, цими днями вже заглибились у клопоти першого семестру, розрахованого на п'ять місяців. До речі, експериментального. Бо багато що доведеться в процесі становлення коригувати, хоч головні напрями все ж окреслено досить чітко. Ліцеїсти, відвідуючи навчальний заклад двічі на тиждень у вечірні години, знайомляться насамперед з теоретичними основами мистецтва, вчаться бачити розмаїття його видів і форм. Потім студіюватимуть «білі плями» в історії та культури України, сторінки мистецького життя Одеси в минулому й сьогодні. І водночас працюватимуть у творчих студіях, відвідуватимуть театральні репетиції, прем'єри, історичні й культурні місця, зустрічатимуться з цікавими людьми тощо.

У ліцеї немає власного викладацького корпусу. Читатимуть лекції, вестимуть творчі лабораторії авторитетні музикознавці, літератори, художники, архітектори, актори, запрошені не лише з Одеси, а й з інших міст України. Матеріально це, зрозуміло, непросто, але ж за те є впевненість, що не стане ліцей мистецтв чимось на зразок сумнозвісних університетів культури, куди заганяли людей ледь не батогами і де під час читання так званих лекцій можна було добряче виспатися.

Для школярів та студентів навчання тут безплатне. Ті ж, хто працює, вносять платню скоріш символічну. Матеріальне ж забезпечення ліцею взяли на себе його засновники — Одеське відділення Українського фонду культури та Благодійний фонд з фінансування й кредитування програм розвитку культури в Одеській області. А приміщення надав державний університет.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Спорт

ВИЙДУТЬ У ТАКОМУ СКЛАДІ

Футбол

«ПРИКАРПАТТЯ» (ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)

Начальник команди — Шулятицький Юрій. **Головний тренер** — Краснецький Іван. **Тренери** — Гнатишин Михайло, Белей Тарас.

Воротарі: Сташко Сергій (1971), Пироженко Олег (1967). **Захисники:** Ватаманюк Ярослав (1963), Хомин Андрій (1968), Мельничук Ігор (1963), Стахів Ігор (1967), Гуменяк Василь (1960), Русановський Роман (1972). **Півзахисники:** Винник Володимир (1967), Шулятицький Андрій (1969), Лахмай Валерій (1970), Романчук Андрій (1961), Савка Михайло (1962), Дорош Орест (1971, з ДЮСШОР, Івано-Франківськ), Гусак Богдан (1972, з ДЮСШОР, Івано-Франківськ), Ковальчук Тарас (1973, з ДЮСШ, Надвірна). **Нападаючі:** Русак Петро (1970), Шулятицький Юрій (1970, з «Металіста», Харків), Григорчук Роман (1965), Карібов Валерій (1971).

«ЗОРЯ» (ЛУГАНСЬК)

Начальник команди — Коняєв Юрій. **Головний тренер** — Куксов Анатолій. **Тренери** — Шакун Анатолій, Кузнецов Віктор.

Воротарі: Нікітін Андрій (1972), Сєрченко Валерій (1968). **Захисники:** Фокін Ігор (1965), Зуєнко Микола (1972), Микитин Володимир (1970), Бєдний Володимир (1968), Литвинов Володимир (1964), Ярмолич Сергій (1963). **Півзахисники:** Коробченко Олексій (1972), Андрощук Олександр (1969), Решетньов Валерій (1965), Поляков Віталій (1965). **Нападаючі:** Колесников Юрій (1956), Божко Сергій (1973), Фурсов Володимир (1970), Гусейнов Тамерлан (1968, повернувся з «Металурга», Запоріжжя), Пацай Сергій (1967, з КФК, Луганська область), Севидов Олександр (1969), Мартиненко Олександр (1970, з КФК, Луганська область).

«СКАЛА» НЕ ЗНАЄ КОМПРОМІСІВ

Порушник спокою стрийський клуб «Скала», який в 1/16 фіналу розиграшу Кубка України з футболу «прибрав» зі свого шляху досвідчену луганську «Зорю», схоже, на авторитети уваги не звертає...

«Динамо» (Київ) — «Скала» (Стрий). 1:1 (1:0). Київ. Республіканський стадіон. 28 лютого. 1300 глядачів. Суддя Валерій Авдиш (Сімферополь).

«Динамо»: Кутепов, Лужний, Цвейба, Безсмертний, Шматоваленко, Грицина (Сукіасян, 46), Яковенко, Заєць, Саленко, Ю. Мороз (Шаран, 46), Анненков (Волотьок, 67).

«Скала»: Стронцицький, Постовий, Михайлов, Романишин, Павлиш, Ковалюк (Гнатів, 80), Петрик, Кардаш, Сидоренко, Шевчук, (Кутельмах, 70), Бандура (Покладюк, 75).

Мабуть, цей день буде пам'ятний для півзахисника стриян Василя Кардаша. Ще б пак, йому вдалося на головному стадіоні України забити гол самому київському «Динамо». Більше того, він урятував «Скалу» від поразки.

Маємо ситуацію, яка спростовує прогнози скептиків, що гранди «трощитимуть» клуби з периферії. Виявляється, що сили українського футболу потужні. Адже навіть колектив першої ліги має дуже пристойний вигляд у матчі з фаворитом.

— Мене особисто перебіг подій у цьому матчі не здивував, — сказав заслужений тренер України Дмитро Резник. — У складі «Скали» грають футболісти різних юнацьких збірних України та СНД. Ну, а мотивацій у галичан, зрозуміло, було вдосталь...

Не обійшлося без сенсацій і позавчора, коли гралася більшість зустрічей 1/8 фіналу. Найлункіша сталася в Житомирі, де місцеве «Полісся» виграло у «Чорноморця» — 4:1. Рахунок на 8-й хвилині відкрив одесит Біндєєв. А потім забивали тільки житомиряни: Шишков (10, 55), Свистунов (22), Стрихальчук (40, з пенальті).

Завидною результативністю відзначилися торпедівці Запоріжжя, які вдома взяли гору над «Кривбасом» — 6:0. Влучили у ворота криворіжці: Бондаренко (14, 20), Заєць (21, 25, 48), Волков (70).

Решта результатів: «Нафтовик» (Охтирка) — «Кремінь» (Кременчук) — 1:1. Голи: Липинський (18) — у господарів; Леженцев (58) — у гостей. «Кристал» (Чортків) — «Металіст» (Харків) — 1:2. Голи: Мазур (10) з Чорткова, харків'янин Колесников (40, 65).

Нарешті, «Карпати» (Львів)— «Шахтар» (Донецьк) — 1:2. Голи: у львів'ян Мокрицький (68 з пенальті); у донеччан — Попов (23), Драгунов (81, з пенальті).

Матч киян із стриянами, як відомо, був останньою репетицією для динамівців перед поєдинком Кубка європейських чемпіонів з іспанською «Барселоною», що гратиметься завтра в Києві. Футболісти «Динамо» всі ці дні тренувалися на чудовому зеленому полі Республіканського стадіону. Там і взяв коротеньке інтерв'ю у капітана киян Ахріка Цвейби:

— Працюємо, як бачите, старанно, сумлінно і охоче, — сказав він. — Всі здорові і рвуться в бій. Кожна людина сподівається на вдачу. Отож, і ми — не виняток...

Учора після обіду «Барселона» спецрейсом прилетіла до Києва. Команду супроводжує чимала група підтримки. Скажу, що лише загін журналістів налічує 50 (!) чоловік. Гадаю, коментарі тут зайві...

Нарешті, ще про одну футбольну подію. У Чернівцях «Буковина» провела товариський матч проти збірної «зірок» минулих років. Сімнадцять тисяч глядачів у складі гостей побачили відомих майстрів: Сабо, Безсонова, Нетто, Гершковича, Шавейка, Колядка та інших. Цю подію було приурочено до міжнародної акції «Жінки світу — проти наркотиків». Перемогли гості — 1:0. Гол на 63-й хвилині з одинадцятиметрового забив Якубик.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

ЛЕГКА АТЛЕТИКА. В Генуї (Італія) завершився зимовий чемпіонат Європи. Відмінно виступили спортсмени України, які виграли чотири золоті медалі. Це броварчанин Олександр Богач (штовхання ядра), киянки — Іннеса Кравець (потрійний), Жанна Тарнапольська (60 м) та Наталя Бережна (довжина).

БАСКЕТБОЛ. Чемпіонат України. Жінки. Медін (Донецьк) — «Сталь» (Дніпропетровськ) — 79:59, 62:99, «Університет» (Сімферополь) — СКІФ (Київ) — 76:58, 78:52. Чоловіки. «Ілліташ» (Донецьк) — «Будівельник» (Київ) — 95:98, 78:84.

МАНДРІВКА ДО «ОСТРОВА СКАРБІВ»

З дитинства врізалися мені в пам'ять захоплені вигуки іноземців на адресу музейних експонатів — витворів древніх слов'ян. У ті роки народна творчість цікавила хіба що вузьких спеціалістів та національно свідому інтелігенцію. Часи, на щастя, змінюються — дедалі частіше ми цікавимося своєю історією, традиціями.

Сьогодні Київський художньо-технологічний технікум нагадує скарбницю таємниць народних митців. Ознайомлюючись з майстернями, де працюють учні, не переставав дивуватися їхній допитливості й фантазії.

Тішили око не лише горщики й вази, дракони й леви-діжки, виконані в традиціях сивої давнини. Вбирали очі не тільки виготовлені на старовинних ткацьких верстатах вироби, на які не встигла накласти свій відбиток маскультура. Дивувала й творчість дизайнерів. Тих самих, які ще вчора видавалися зайвими в нашому суспільстві. Проекти опорядження будинків, автомобілів, офісів захоплюють оригінальністю ідей, польотом фантазії, відчуттям тієї краси, якої так не вистачає нам у повсякденні.

Мандрівка до маленького «острова скарбів» завершилася. На душі потепліло, може від того, що на власні очі побачив тисячолітню нитку народної традиції, з якої молоде покоління України І далі тче свій сучасний орнамент.

Андрій КОТЛЯРЧУК.

Експрес-новини

Учора офіційні діячі Руської православної церкви та Ватикану почали в Женеві дводенну зустріч, щоб обговорити питання щодо поліпшення відносин.

* * *

Прем'єр-міністр Узбекистану Муталов прибув до Будапешта для проведення переговорів щодо політичного, торговельного, економічного, технічного та наукового співробітництва. Під час візиту Муталова мають бути встановлені також дипломатичні відносини між Узбекистаном та Угорщиною.

* * *

У Сараєво сербські та мусульманські угруповання, що протиборствують, почали спорудження барикад, заблокувавши таким чином усі шляхи до міста. Серби заявили, що вони захищаються від нападу мусульман і протестують проти референдуму щодо незалежності республіки. Мусульмани, в свою чергу, виступили із заявою, що серби оточують Сараєво.

* * *

Учора відновилися мирні переговори по Близькому Сходу між Сирією, Ліваном, палестино-йорданською делегацією та Ізраїлем. Палестинці відхилили план обмеженої автономії, запропонований Ізраїлем на минулому тижні. Палестинці заявили керівникові ізраїльської делегації Рубенштейну, що ця пропозиція неприйнятна. Згідно з цим планом палестинські органи самоврядування не матимуть юрисдикції щодо ізраїльтян, які мешкають на окупованих територіях Західного берега Йордану і сектора Газа. План підкреслює право ізраїльтян селитися на окупованих територіях.

* * *

Представник комісії ЄС по зовнішніх зносинах звітував міністрам Співтовариства про свою поїздку по країнах СНД: Білорусі, Україні, Узбекистану та Казахстану. За його словами, Міжнародна конференція, яка відбудеться в травні, має сприяти політиці початку всебічного підходу щодо республік колишнього СРСР. Можливо, що він звернеться до ЄС з закликом надати країнам СНД позики на суму один мільярд шістсот мільйонів доларів для придбання продовольчих товарів і медикаментів.

* * *

Європейський банк реконструкції та розвитку відкрив учора своє перше постійне представництво у Варшаві. На церемонії був присутній президент банку Атталі. Раніше він заявив, що коли все здійснюватиметься згідно з планом, то всі одинадцять держав СНД будуть прийняті членами цього банку на першому щорічному засіданні, яке заплановане на квітень у Будапешті.

* * *

Учора в Нью-Йорку зібралися представники 165 держав для вироблення порядку денного конференції ООН з питань екології та розвитку, яка відбудеться в червні цього року в Бразилії. Екологи сподіваються, що світові лідери підпишуть на цій конференції міжнародну угоду про захист навколишнього середовища.

* * *

Ірландська республіканська армія заявила, що три бомби, підкладені на минулому тижні, є частиною кампанії щодо висунення питання про Північну Ірландію на порядок денний виборів, що наближаються.

Передано в номер — Frankfurter Rundschau

ЧИ В ПРОТОКОЛІ СПРАВА?

Німецька «Франкфуртер рундшау» про відносини України з Росією

Відносини між Росією і Україною після розвалу СРСР залишаються напруженими, для них є характерними суперництво й дрібні ревнощі двох сильних особистостей — Л. Кравчука та Б. Єльцина. Кравчук старанно уникає будь-якої прямої критики на адресу свого московського колеги, з яким він у приватному порядку, треба думати, подружньому випив не одну чарку горілки, проте якому в політичному плані він не має наміру ні в чому поступатися. А тому через всі бесіди червоною ниткою проходить і непряма критика Кравчука на адресу Єльцина і тим самим Росії».

Таке скоріше психологічне, аніж політично мотивоване незадоволення може мати складні політичні наслідки.

Перший з них полягає в тому, що Україна не згодна, що Росія стає єдиною правонаступницею колишнього СРСР, і має намір договірним шляхом закріпити це 20 березня на зустрічі Президентів СНД в Києві. Україна не вважає також СНД державною структурою, що, як на це сподівається Президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв, могла б перетворитися в конфедерацію. А тому до того часу, поки залишиться неврегульованою спадщина СРСР, Україна залишатиметься членом СНД. Пізніше вона могла б звернутися до Європи й тим самим, можна сказати, повернутися спиною до Росії, як на це натякнув Кравчук.

Ця орієнтація намічається уже сьогодні. Україна має намір стати членом Європейського банку реконструкції та розвитку, вступити до Ради Європи, а також до Міжнародного валютного фонду.

«Я за те, — заявив Кравчук, перш ніж його представник з питань преси В. Шляпошников рішуче вивів його з залу, завадивши Президенту видати й інші вибухонебезпечні деталі, — щоб Договір про скорочення стратегічних озброєнь було ратифіковано в один і той самий день і час парламентами республік Росії, України, Білорусі і Казахстану». У цих республіках розташована ядерна зброя.

З усією твердістю Кравчук повів мову про те, що, треба думати, стало несподіванкою насамперед для США і викликало їх роздратування: Україна надалі поряд з Росією, Білоруссю та Казахстаном має намір сидіти за столом переговорів, коли Президент Джордж Буш триматиме розмову з Єльциним про скорочення стратегічних озброєнь. На другому етапі переговорів у них мають брати участь всі країни, які володіють ядерною зброєю.

Підґрунтям цих пропозицій знову-таки в першу чергу служить уражене марнолюбство українців і незграбність з боку росіян у питаннях протоколу. «Коли Єльцин під час бесіди з Бушем заявляє про свій намір скоротити армію, то постає питання: яку? Адже в Росії немає своєї власної армії».

Схід — справа тонка

КАРАВАНИ УЗБЕЦЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ

До Ташкента прибула урядова делегація Кувейту на чолі з міністром фінансів Нассером Абдуллою ар-Роданом.

Вона працюватиме в Ташкенті майже тиждень, з одноденними виїздами до столиць сусідніх республік — Казахстану, Киргизстану, Таджикистану й Туркменистану. Кувейт — це третя арабська країна, яка виявила інтерес до республік Середньої Азії. Раніше тут побували делегації Єгипту і Саудівської Аравії. Часті поїздки арабських посланників пояснюються надзвичайною активністю Туреччини, Ірану й Пакистану в мусульманських республіках колишнього СРСР. Як відомо, три з них вступили до Організації економічного співробітництва (ЕКО). Таке саме бажання висловив й Таджикистан. Казахстан займає поки що очікувальну позицію. Йому слід все зважити, бо це може відгукнутися на внутрішньому житті республіки, де більш як половину населення складають люди некорінної національності.

Питання про прийом Афганістану до ЕКО відкладено на невизначений час. Представники цієї організації заявили, що країна може зайняти своє місце в ЕКО лише після встановлення миру на всій її території. Узбецькі власті дотримуються тієї ж думки. З дипломатичних джерел стало відомо, що режим Кабула «ображений» на Узбекистан за те, що останній не поспішає надати афганському консульству в Ташкенті статус посольства. Позицію лідерів Узбекистану неважко зрозуміти: мабуть, вони вичікують, чим закінчиться суперечка між Наджибуллою і моджахедами. Адже стабільність на афганській землі обіцяє Узбекистану чималу економічну вигоду — через нього можна напрямки вийти до Ірану, Пакистану, Китаю, аж до Арабських Еміратів. А поки що між двома державами, точніше між найближчими їхніми містами — Термезом і Мазарі Шарифом, існує тільки нерегулярний «паломницький» автобусний рейс, який пильна московська преса вже встигла охрестити першою ознакою загрози ісламського фундаменталізму.

Є інший цікавий для Узбекистану проект — залізничне сполучення між Ташкентом і Анкарою, яке зв'яже республіку з країнами Європи. Але для цього необхідно прокласти 140-кілометрову лінію, яка сполучила б туркменську станцію Теджен з іранським містом Серахс. Два роки тому, коли ще існував Союз, Міністерство шляхів сполучення відмовило середньоазіатським республікам у коштах і матеріалах, потрібних для цього. Воно й було зрозуміло: у СРСР не було не тільки рейок і шпал, але й зацікавленості.

Після розвалу імперії республіки Середньої Азії намагаються самі знайти ресурси. Згода Туреччини на будівництво вже є. Зацікавленість до проекту проявив й Іран. Всупереч прогнозам шиїтський Тегеран не став перешкоджати зближенню сунітських тюркських республік з сунітською Туреччиною. Після деяких роздумів іранські власті відправили до Ташкента та інших столиць Середньої Азії Алі Акбара Велаяті, а потому оголосили курс на економічне співробітництво, чітко відокремивши його від ідей великого аятоли. Цьому деякою мірою сприяв візит Бейкера до Середньої Азії.

Зульфія РАСУЛІ.
Ташкент.

(Далі буде).

Подробиці

ТАДЖИКИСТАН ПРОСИТЬСЯ В ЄВРОПУ,

але дивиться на Схід

Президент Таджикистану Рахмон Набієв уперше виступив у республіканській пресі з детальним викладом пріоритетів у зовнішній політиці.

«Ми стали членом європейської співдружності, підписавши Хельсінкські угоди»,— заявив він, підкресливши значущість для Таджикистану досягнень науки і техніки розвинених країн, досвід Європи у сфері бізнесу і демократії. Ставка робиться також на фінансові субсидії, які може надати Європейський банк реконструкції та розвитку.

Така орієнтація у зовнішній політиці, однак, не означатиме відмови від релігії ісламу і від співробітництва з мусульманськими державами. Вступ Таджикистану в члени Організації Економічного Співробітництва, основу якого становлять Іран, Пакистан і Туреччина, був, як підкреслює Р. Набієв, «з радістю сприйнятий». Республіка має намір також взяти активну участь в Організації «Ісламська конференція» з тим, щоб зробити доступнішими для таджицьких мусульман духовні цінності ісламу.

Пам'ятаючи таджицьке прислів'я: близький сусід краще далекого родича, тут мають намір і надалі розвивати співробітництво з колишніми союзними республіками, у тому числі й з Україною.

«Ми не хочемо будувати комунізм чи соціалізм»,— заявив колишній лідер компартії Таджикистану. У своїй новій якості — Президента республіки — він має намір прагнути до того, щоб зробити Таджикистан розвиненою, гуманною і світською державою подібно до Єгипту чи Японії.

Юрій КУШКО.
Душанбе.

Власкори повідомляють

Мінськ

БІЛОРУСЬ ІДЕ В ЄС

Республіка Білорусь, як й інші суверенні держави колишнього СРСР, веде активну підготовку до виходу на європейський ринок. Для вивчення і обговорення проміжної угоди між Європейським співтовариством і Республікою Білорусь у Мінську побувала делегація ЄС на чолі з віце-президентом Франсом Андріссеном. Відбулися ділові переговори з Головою Верховної Ради республіки Шушкевичем, Головою Радміну Кебичем і міністром закордонних справ Кравченком.

Віктор ХОРОШКО.

Кишинів

ДЕ ШУКАТИ СОЮЗНИКІВ!

Голова парламенту Республіки Молдова Мошану заявив по національному телебаченню, що конфлікт з так званими лідерами Придністров'я зайшов далеко і ця територія перебуває нині під окупацією. Проблеми у регіоні можуть бути вирішені, якщо і Росія, й Україна займуть принципову позицію і припинять підтримувати сепаратистів. Торкаючись відносин між Молдовою і Румунією, Мошану сказав: «Республіка проголосила незалежність і має її забезпечити. Але для цього потрібні союзники. Питання про відносини з Україною поки залишається відкритим. А договір з Росією давно чекає ратифікації. Зрозуміло, за цих умов Румунія є нашим хорошим союзником».

Олександр ТОНЯ.

Бішкек

ДОВОДИТЬСЯ ОЗБРОЮВАТИСЯ

Право носити бойову зброю віднині надане працівникам апарату Президента, членам уряду й парламенту, керівникам міністерств і відомств, головам обласних Рад, а також співробітникам МВС, Прокуратури і Верховного суду Республіки Киргизстан. Відповідне розпорядження підписав міністр внутрішніх справ.

Такий крок має забезпечити особисту безпеку представників держави у зв'язку з погіршенням криміногенної обстановки в республіці.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бізнес-контакт

ПОЧНЕМО З МАГАЗИНІВ

Реконструювати київський універмаг «Україна» і створити на його базі українсько-турецький Торговий дім — це одна з пропозицій, яку розглядали представники Міністерства торгівлі України разом із колегами з уряду та бізнесових кіл Туреччини. Причому розглядали на місці, в самому універмазі.

Така зустріч і обмін цілими пакетами пропозицій стали можливими завдяки проведенню в Києві перших загальних зборів Турецько-Української ділової ради, що їх організувала Торгово-промислова палата України. За оцінками як турецької, так і нашої сторін, цей захід, як перша велика спроба просунутися до встановлення широкого двостороннього співробітництва, був вдалим.

Цікава деталь: з неофіційних джерел стало відомо, що перед від'їздом до України з турецькою делегацією (близько 130 бізнесменів, два міністри) зустрілися президент Т. Озал і Прем'єр-міністр С. Демірель. Їхня «вказівка» була такою: налагоджувати контакти, враховуючи, що Україна — найперспективніший потенційний партнер, спроможний якнайшвидше подолати свої економічні труднощі.

Втім, стримуючий фактор для ширших економічних відносин — це не тільки біди нашої промисловості. Через відсутність договірної та законодавчої підтримки для двосторонньої кооперації, за словами віце-президента великої будівельно-торгової фірми «Мір» Я. Килича, говорити, зокрема, про великі турецькі інвестиції рано.

Було б доречним налагодити й міцну постійну інформаційну мережу між двома країнами. Але в цьому плані, скажімо, пропозиція Туреччини прокласти волокнисто-оптичний кабель зв'язку між Стамбулом і Одесою, на жаль, поки не знайшла відгуку з української сторони. Хоча проект цей, безперечно, перспективний. Особливо враховуючи той факт, що наша Академія наук розробила комп'ютерну систему багатостороннього пошуку конкретних партнерів з допомогою спеціальних шифрів. Система не має аналогів у світі. Просто продати її на Захід науковці не хочуть: значно вигідніше організувати спільне користування нею з дедалі ширшим підключенням інших країн.

Таких широких корисних проектів чимало. Вони обговорювалися, але поки що відкладаються на перспективу. За словами посла Республіки Туреччина в Москві В. Вурала, який взяв участь у зборах, починати варто з «малих форм», приміром, розвитку прикордонної торгівлі. Та й не тільки прикордонної.

Скажімо, навесні стамбульська фірма «Зіхі» та київський магазин «Молодіжна мода» відкриють спільне підприємство — турецький супермаркет. Глава фірми В. Уйгун сподівається вже у березні одержати ключі від нього.

Крамниці та супермаркети, звичайно, не показник широкого співробітництва між двома державами, що мають великі потенціали. Але вони — це перші кроки до того, що зветься тісною торгово-економічною кооперацією.

Олексій ЄВСІКОВ.

У парламентах світу

НЕ ДАЛИ ПІТИ

На черговому засіданні четвертої сесії Верховної Ради Вірменії глава вірменського парламенту Бабкен Араркцян заявив, що має намір піти у відставку. Таке рішення було продиктоване тим, що, на його думку, деякі депутати саботують роботу теперішньої сесії, на якій парламенту доведеться прийняти 66 законів і ще 23 різні постанови. Тому голова і запропонував депутатам приділяти більше уваги законодавчій діяльності Верховної Ради. Багато хто це розцінив як посягання на статус представників верховної влади. Надійшли протести. Щоб розв'язати конфлікт, Б. Араркцян вирішив подати у відставку. Однак парламент проголосував проти.

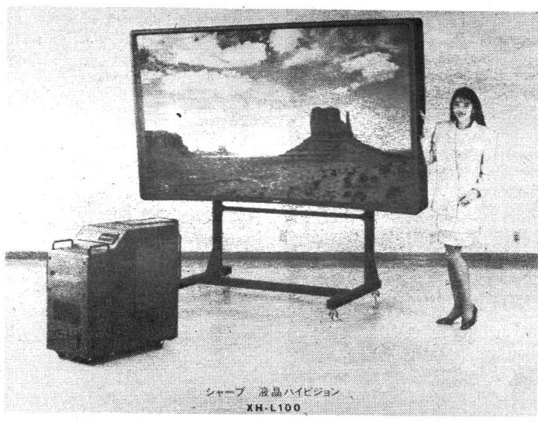
Ара МЕЛІКСЕТЯН.
Єреван.

Погляд

«ЯЩИКОМ» УЖЕ НЕ НАЗВЕШ

Десь наприкінці 70-х років на світових ринках електронних товарів з'явилися плоскі телевізори. Тоді це вважалося міні-революцією в електроніці. Але незабаром до таких телевізорів, які можна вішати на стіну як картину, звикли. Проте прогрес не стоїть на місці і перспективні технології безперервно поліпшуються. Наприклад, японська фірма «Шарп» налагодила виробництво вже не тільки плоских телевізорів, а й таких самих відеомоніторів та комп'ютерних дисплеїв.

Фото ТАРС.

А як у них!

НЕ ХОЧЕШ ПРОБЛЕМ — ЗМІНИ ПРІЗВИЩЕ

Президент Бразилії Фернандо Коллор — 42-річний чоловік елегантної зовнішності, володар «чорного пояса» з карате, який з однаковою легкістю керує сучасним винищувачем і гоночним автомобілем, не перестає дивувати усіх своїми екстразагантними вчинками. Як повідомила газета «Жорнал ду Бразил», глава бразильської держави знову вирішив змінити прізвище — вже вдруге за останні кілька місяців.

Тепер президент буде підписуватись Фернандо Коллор Мелло, а не як раніше — просто Фернандо Коллор. Як що врахувати, що після приходу до влади він величав себе Фернандо Коллор де Мелло, виникає природне запитання: чому відбулась подібна гра з іменами?

А справа, виявляється, в тому, що бразильський президент дуже забобонний. І досить часті зміни, які вносяться у написання прізвища, — не що інше, як спроба... покращити справи на ниві керівника держави, де у володаря «чорного пояса» не все виходить так здорово, як на татамі.

Принаймні дуже браво розпочата два роки тому молодим главою виконавчої влади жорстка економічна програма, покликана в короткий строк покінчити в країні з галопуючою інфляцією, поки що не приносить відчутних результатів. Відповідно і популярність Коллора серед населення неабияк зменшилась.

Довелось звернутися за порадою до спеціалістів з чорної магії. А ті рады старатись: мовляв, кажуть, простіше — зміни прізвище, вилучи з нього другу частину — і все буде гаразд. І ось став Коллор де Мелло просто Коллором. Але, як невдовзі з'ясувалося, це не допомогло.

Тоді інший «маг» порадив бразильському президентові знову повернути своєму прізвищу другу частину, але вже без буржуйського «де». Лише прізвище Коллор, без Мелло, мовляв, зумовлює відчуженість, навіть провокує скандали і безпорядки. А ось якщо додати «Мелло», але без «де», то число літер у прізвищі складе магічну цифру «19», яка, за словами чародійників, уособлює Сонце. Слухняний президент не заставив себе вмовляти: тепер він — Фернандо Коллор Мелло.

Віктор ДМИТРІЄВ.

Сенсація

ХТО Ж НАСПРАВДІ ПОРУШИВ ПРИНЦИПИ?

Неприємну звістку вчора вранці повідомили західні радіостанції: Туркменистан відмовився постачати в Україну природний газ.

Як відомо, минулого тижня під час візиту прем'єр-міністра Фокіна до Ашхабада досягнуто домовленості про поставки туркменського газу в нашу республіку, хоча переговори проходили важко. Українська сторона пропонувала 167 карбованців за тисячу кубометрів газу. Туркмени на це не погоджувалися, вимагаючи за таку кількість 80 доларів. І тільки після зустрічі віч-на-віч між Прем'єром Фокіним та Президентом Ніязовим знайдено компроміс: 800 карбованців за тисячу кубометрів влаштували обидві сторони.

І ось неприємна новина. Що ж трапилося? Ми зателефонували до Ашхабада. У прес-службі Президента Ніязова підтвердили: 29 лютого туркменський уряд прийняв рішення про припинення поставок газу до нашої держави. В офіційній заяві з цього приводу говориться, що українська сторона в особі Прем'єра Фокіна висунула вимогу включити в ціну газу вартість його транспортування. А це фактично зменшує її з 800 до 30 карбованців за тисячу кубометрів. Очевидно, наголошується в заяві, що такі умови неприйнятні для туркменської сторони. На адресу України висувається звинувачення, нібито вона «порушила принципи співробітництва між країнами СНД і проігнорувала добру волю Туркменистану будувати двосторонні відносини на основі довіри й взаємної вигоди».

Що не кажіть — серйозні звинувачення. Але чи відповідають вони дійсності? Це ми намагалися з'ясувати в Е. Першина, прес-секретаря українського Прем'єр-міністра. Едуард Георгійович підтвердив інформацію про припинення поставок туркменського газу. Однак коментувати її відмовився, пославшись на те, що з цього приводу готується спеціальна урядова заява.

Отже, маємо сумний фінал... Але, можливо, переговори, на які витрачено стільки сил та часу, варто продовжити? Зачекаємо, що скаже Фокін.

Ігор ГРУШКО,
Тарас ПЕТРІВ.

У сусідів

ПОКИ ПАНИ Б'ЮТЬСЯ...

Рік тому я був свідком того, як дужі міліціонери викручували руки членам президії Черьомушкінської райради Москви. Ті навідріз відмовилися виконувати розпорядження префекта Північно-Західного округу про передачу свого кровного приміщення префектурі.

Випадок, що й казати, анекдотичний. Стара й нова влада не змогли поділити поміж собою сфери впливу. А «козлами відпущення» в цій сутичці стали прості міліціонери, котрі вірою й правдою виконували накази начальства.

На той час конфлікт широкого розголосу не дістав. До великих і малих сенсацій в білокам'яній уже звикли. Окрім того, нова виконавча структура — мерія — ще тільки ставала на ноги. «Мине час — і все стане на свої місця. Органи правопорядку служитимуть Феміді й лише їй. Депутати — своєму народові», — підказувала звичайна логіка. Але життя сповнене несподіванок.

Нещодавно представник Президента Росії в Москві Комчатов зустрівся з районними прокурорами міста. І виявилося, що нині вони — найбезправніші люди. Причина та ж: райради аж ніяк не хочуть бачити новоявлених префектів, котрі були призначені мером. А ті, в свою чергу, не визнають Ради — їм повноваження вручив не хто-небудь, а сам Гаврило Попов, демократично обраний москвичами. Це двовладдя й завело в безвихідь районних, точніше, тепер уже не зрозумієш яких, прокурорів. Вони зобов'язані служити букві Закону. Але ніде, і в Конституції республіки також, про мерію та муніципальні округи не згадується. Парадокс: нині московська влада ніби незаконна.

Кажу «ніби» не випадково, оскільки на практиці вона закріпила за собою величезні повноваження, які й пускає в хід. Користуючись своїм службовим становищем, чиновники префектур і мерій зайнялися бізнесом. На білий світ з'являються сумнівні договори. У столиці ось-ось розпочнеться «суцільна приватизація» державної власності, і без зловживань тут теж не обійтися.

За цими процесами мають стежити прокурори. Але яким чином, якщо сидять вони в прямому розумінні на двох стільцях? Підеш за префектом — одержиш прочухана в райраді. І навпаки. Так і дивись почнуться масові судові процеси за порушення законів. Питання лише — яких? Їх багато, й вони надто суперечливі.

Поки пани б'ються — у мужиків чуби тріщать. Прості москвичі не знають, куди їм звертатися зі скаргами. Полку чиновників прибуло, порядку — зменшилося.

Володимир БАБЕНКО.
Москва.

ЧИТАЧ, мабуть, пам'ятає, яку сенсацію спричинило повідомлення про золото наказного гетьмана Лівобережної України Чернігівського полковника Павла Полуботка. Дискусія про скарб у Лондонському банку зі сторінок періодичної преси хлюпнула у стіни Верховної Ради. Пошуки золота, яке так знагодилося б суверенній Українській державі, тривають. Англійські банкіри розводять руками, мовляв, нічого невідомо, немає жодних слідів.

Сторінка літописця

МІЛЬЙОНИ ГЕТЬМАНА ДОРОШЕНКА

Працюючи над матеріалами в Державній історичній бібліотеці України, я натрапив на не менш сенсаційне повідомлення за мільйони... гетьмана Дорошенка. В тому ж таки Англійському банку.

Зіставимо роки життя двох гетьманів. Павло Леонтійович Полуботок народився десь близько 1660 року, помер 1724 року у Петропавлівській фортеці. Петро Дорофійович народився 1627 року, помер 1698 року. У тридцять років став Прилуцьким полковником, згодом — Чигиринським, Черкаським. А 1665 року його обрано на гетьмана Правобережної України. Тримався протурецької орієнтації. Після довгої боротьби з російським військом капітулював 1678 року. Був засланий у Росію, там призначений в'ятським воєводою. Помер і похований під Москвою. Ці короткі відомості важливо пам'ятати, ознайомлюючись з подальшим. У середині 1903 року **«Харьковский листок»** повідомив, що **гетьман Дорошенко залишив у Лондоні декілька мільйонів карбованців і заповів через 150 літ віддати ті гроші своїм прямим нащадкам**, які будуть на той час жити. На початок XX століття капітал досяг 62 300 000 карбованців. Тодішнього золотого вмісту. В Російській імперії виявилося шість нащадків гетьмана в третьому-четвертому коліні. Серед них був 92-літній слюсар харківських залізничних майстерень І. Дорошенко (повне ім'я не повідомлено), за свою роботу одержував... 40 карбованців. Коли до слюсаря з'явилися два повноважні представники місцевої контори адвокатів і повідомили про заповіт й очікувану спадщину, слюсар поставився до цього спокійно. Він узяв у керівника станції «Харків» термінову відпустку і подався до Охтирки, де народився, за потрібними документами, що мали підтвердити його походження від гетьмана П. Дорошенка.

Згодом у тому ж «Харьковском листке» видрукувано й лист І. Дорошенка, в якому він повідомляв, що за існування спадщини знав од батька — Леоніда Івановича Дорошенка. Свого часу той клопотався перед Англійським банком щодо своєї частки грошей. Але не довершив справи. Помер. І. Дорошенко повівся, як людина, розумна й людина діла. Він вважав, що спадщина має становити, як на той час, не 62 мільйони карбованців, а 700! Внесок його предка — 700 000 карбованців — було покладено не на строк, а до утворення, з приростанням цих 700 мільйонів. От сума з процентами й має бути видана згідно з волею вкладника його прямим нащадкам. Внесок у банк було зроблено понад 200 років тому, тобто десь наприкінці XVIII століття.

А тепер повернімося до основних дат життя і діяльності Петра Дорошенка. Якщо він здався російській владі в 1678 році, отже потім перебував під її пильним наглядом. Спочатку жив на Чернігівщині в Сосниці, потім його відправили до Москви, згодом — до В'ятки. Можливо чи не єдине: внесок міг бути зроблений до здання на ласку московського царя. На початку XX століття, коли вперше порушили цю тему, вкладові могло бути понад 225 років.

Повідомлення «Харьковского листка» стало сенсацією. Знайшлося чимало претендентів на золото гетьмана. Справа дійшла до царського уряду. В листопаді 1903 року, тобто за два місяці, у «Правительственном вестнике» надруковано: «В одному з провінційних „Листков" повідомлялося про відкриту начебто в Лондоні багатомільйонну спадщину гетьмана Дорошенка. Спираючись на цю звістку, багато осіб, які вважають себе за нащадків Дорошенка, звернулося до Міністерства закордонних справ з проханням розшукати цю спадщину. Міністерство запросило Генерального консула в Лондоні, який доповідає, що, за наведеними фінансовими довідками, в Лондонському банку немає ніяких капіталів, залишених гетьманом Дорошенком. З цього можна зробити висновок, що вся історія про спадщину Дорошенка є не що інше, як вигадка».

Отже — вигадка... На цьому можна було б поставити крапку. Хоч ця легенда, як і всіляка, надзвичайно живуча у пам'яті поколінь. І я певен: ми ще не раз будемо до неї повертатися, хоча б за тим, щоб у пошуках-розшуках золотих скринь чи мільйонних внесків, віднаходити-здобувати безцінні скарби, що ними і є наша історія.

Іван КОРБАЧ.

ЩЕ РАЗ ПРО ІСТОРІЮ МАЛИНОВОГО ПРАПОРА

РІШЕННЯМ Верховної Ради від 28 січня 1992 року Україні повернуто її стародавній національний і державний синьо-жовтий прапор. Як не дивно, є ще люди, переконані, що в минулому Українську державу символізував стяг інших барв. Зрозуміло, що здебільшого противником синьо-жовтому є червоне (малинове) знамено. Народний депутат з Донецька Чародєєв у виступі в залі українського парламенту не без підстав наголошував на глибоких історичних коренях малинового прапора в Україні. Тож коли і звідки він з'явився у нас, і що про це засвідчують дані археології та первісної історії.

Три з половиною тисячі років тому, через гірські хребти Гіндукуш і Гімалаї в Індію з середньоазіатських степів вдерлися войовничі кочівники. Вони звалися аріями, що санскритом означало «благородні». Їх священні гімни були записані в найдавнішій у світі книзі — Рігведі, яка стала підгрунтям релігії, філософії та культури Індії, дедалі більше знаної світом.

Так от, за Рігведою, кольором арійських воїнів (кшатріїв) був червоний. Він символізував військову доблесть, відвагу, владу, а також жалобу за покійним. Арії були вогнепоклонниками і спалювали своїх покійних. Вважалося, що бог вогню Агні переносив покійного на небо. Вбитого воїна перед спаленням покривали червоним полотнищем, яке символізувало богів Агні та Індру. Тому червоне знамено для арійських воїнів було запорукою підтримки в бою головними їх богами.

Більшість дослідників у різних країнах світу дійшли висновку: арійською прабатьківщиною були степова та лісостепова смуги України та суміжні території. Ще п'ять тисяч років й більше тому тут з'явилися перші праарійці, які пізніше рушили на схід і дійшли до Індії. Саме вони насипали в українських степах перші кургани. Під ними лежать рештки пращурів аріїв, що за арійським звичаєм були густо всипані вохрою — червоною барвою жалоби.

Найдовше цей звичай зберігався в Україні, де ще у XVII—XVIII століттях козаків ховали під червоною китайкою. Це засвідчують не лише народні пісні й археологічні дослідження козацьких могил. Так, коли переносили могилу славетного отамана Івана Сірка, що помер 1680 року, на його рештках знайшли залишки червоного покрову.

Треба підкреслити, що в середньовічній Україні під червоною китайкою ховали жінок, дітей, селян, духовних осіб, міщан. Це зрозуміло, якщо згадати: ще за Рігведою червона барва була барвою перш за все касти воїнів. Відповідно для касти жерців-брахманів слугувала біла барва, а для касти шудр, інакше — недоторканих, — чорна.

Червоне — це барва воїнів і символ війни у багатьох індоєвропейських народів від Піренеїв та Англії до Індії та Ірану. Нащадки аріїв — скіфи, які жили в українських степах 2,5 тисячі років тому, барвили червоно зброю — стріли, горити, панцирі, піхви мечів тощо. Спартанці йшли в бій у червоному, а кельти носили червоні бойові плащі.

Ця барва була улюблена дружинниками Київської Русі. Згадайте червені (червлені) щити та стяги русичів у «Слові о полку Ігоревім». Аналіз мініатюр давньоруських літописців засвідчує: бойові корогви княжих полків теж були в більшості червоні. Така їх барва успадкована ще від дружин Київської Русі і козацьким військом Запорозької Січі.

Тому не можна погодитися з твердженням, що козацьке малинове знамено походить від польського прапора, дарованого козакам польським королем Стефаном Баторієм у кінці XVI століття. Адже під малиновими стягами ще пращури українців бились з ворогами за цілі століття до утворення і з'яви Польської держави.

Отже, червоне знамено на території України з давніх-давен і до знищення українського козацтва використовувалося не як державний, а як бойовий стяг. Історичні факти переконливо засвідчують: державним та національним символом України був саме синьо-жовтий прапор.

Що ж до сьогодення, то враження дещо інше, прихильники червоного стягу у Верховній Раді України вболівають за увічнення в Державному прапорі нової самостійної України нібито не так козацької слави, як колишніх символів колишнього УРСР. Але ж добре відомо, що комуністичний експеримент з його символікою, що так дорого обійшовся народам Російської імперії, був принесений на її окраїни багнетами імперського центру. Недавня історія засвідчила: без привідних пасів із Москви комуністичні режими нежиттєздатні. Повною мірою це стосується України. Нагадаю: 1918 року українці в КП(б) України становили... три відсотки її складу.

Отже, комуністичний вибір з його червоною символікою — ще один вияв історичного насильства над українським народом. Тому на Державному прапорі незалежної України червона барва промовляла не так за стару козацьку славу, як за недавній колоніальний статус України.

Леонід ЗАЛІЗНЯК,
доктор історичних наук.

МІЛЬЙОНИ
...А ДОРОШЕНКА

...и життя двох
...Леонтійович
...дився десь
...року, помер
...етропавлівсь-
...етро Дорофі-
...я 1627 року,
...ку. У трид-
... Прилуцьким
...одом — Чи-
...ркаським. А
... обрано на
...бережної Ук-
...я протурець-
... Після довгої
...сійським вій-
...зав 1678 ро-
...ий у Росію,
...й в'ятським
...ер і похова-
...о. Ці короткі
...иво пам'ята-
...ючись з по-
...ередині 1903
...ский листок»
... гетьман До-
...ив у Лондоні
...іонів карбо-
...в через 150
... гроші своїм
...ам, які будуть
... На початок
...капітал досяг
... карбованців.
...отого вмісту.
...мперії вияви-
...адків гетьма-
...му-четвертому
... них був 92-
... харківських
... майстерень
...повне ім'я не
...а свою робо-
... 40 карбован-
...люсаря з'яви-
...оважні пред-
...вої контори
...ідомили про
...вану спадщи-
...ставився до
... Він узяв у
...ції «Харків»

термінову відпустку і подався до Охтирки, де народився, за потрібними документами, що мали підтвердити його походження від гетьмана П. Дорошенка.

Згодом у тому ж «Харьковском листке» видруковано й лист І. Дорошенка, в якому він повідомляв, що за існування спадщини знав од батька — Леоніда Івановича Дорошенка. Свого часу той клопотався перед Англійським банком щодо своєї частки грошей. Але не довершив справи. Помер. І. Дорошенко повівся, як людина, розумна й людина діла. Він вважав, що спадщина має становити, як на той час, не 62 мільйони карбованців, а 700! Внесок його предка — 700 000 карбованців — було покладено не на строк, а до утворення, з приростанням цих 700 мільйонів. От сума з процентами й має бути видана згідно з волею вкладника його прямим нащадкам. Внесок у банк було зроблено понад 200 років тому, тобто десь наприкінці XVIII століття.

А тепер повернімося до основних дат життя і діяльності Петра Дорошенка. Якщо він здався російській владі в 1678 році, отже потім перебував під її пильним наглядом. Спочатку жив на Чернігівщині в Сосниці, потім його відправили до Москви, згодом — до В'ятки. Можливо чи не єдине: внесок міг бути зроблений до здання на ласку московського царя. На початку XX століття, коли вперше порушили цю тему, вкладові могло бути понад 225 років.

Повідомлення «Харьковского листка» стало сенсацією. Знайшлося чимало претендентів на золото гетьмана. Справа дійшла до царського уряду. В листопаді 1903 року, тобто за два місяці, у «Правительственном вестнике» надруковано: «В одному з провінційних «Листков» повідомлялося про відкриту начебто в Лондоні багатомільйонну спадщину гетьмана Дорошенка. Спираючись на цю звістку, багато осіб, які вважають себе за нащадків Дорошенка, звернулося до Міністерства закордонних справ з проханням розшукати цю спадщину. Міністерство запросило Генерального консула в Лондоні, який доповідає, що, за наведеними фінансовими довідками, в Лондонському банку немає ніяких капіталів, залишених гетьманом Дорошенком. З цього можна зробити висновок, що вся історія про спадщину Дорошенка є не що інше, як вигадка».

Отже — вигадка... На цьому можна було б поставити крапку. Хоч ця легенда, як і всіляка, надзвичайно живуча у пам'яті поколінь. І я певен: ми ще не раз будемо до неї повертатися, хоча б за тим, щоб у пошуках-розшуках золотих скринь чи мільйонних внесків, віднаходити-здобувати безцінні скарби, що ними і є наша історія.

Іван КОРБАЧ.

Джерела

«За тридцять кілометрів від Кіровограда над невеличкою звивистою річкою Сугоклеєю стоїть на пагорбі державний заповідник-музей «Хутір Надія»... Облямований стрункими тополями, осиками, вербами, густим живоплотом лоха, хутір виглядає здалеку як зелений оазис серед степового роздолля».

(З путівника).

ЯКІ НАДІЇ В «ХУТОРА НАДІЇ»?

У САДИБУ-музей І. Карпенка-Карого краще приїжджати раннього літа, аніж пізньої осені чи зимою. Тоді тінисті шати розлогих дерев ховають чудернацьке приміщення із скла і бетону, споруджене під літературно-меморіальний музей. Воно зовсім не вписується в загальний вигляд старого хутора, де жив драматург. Або струхнявілі верби старого парку, посаджені ще руками господаря, і численні таблички біля «іменних» дерев, щедро розсіяних у верхній частині садиби: дуб посаджено письменником таким-то, академіком таким-то...

Завідувач музею М. Хомандюк — «режи... актор ... кскурсовод», як він нам відрекомендувався, поводив мене трохи територією, зауважив, що тут нині дивитися нічого, краще приїхати влітку, і розчинив двері літературно-меморіального музею.

— Експози... застаріла, тенденційна, недо... нала, — ...зав на цитату з Леніна, викарбувану на стелі, на скромні планшети більш як двадцятирічної давності. А я з гіркотою подумав: «Ну хіба так багато на Кіровоградщині пам'ятних місць, щоб не можна було хоч одне з них до ладу довести і без сорому гостям показувати. Чи багато зусиль потрібно, щоб за два десятиліття експозицію поповнити й оновити». Та хіба тільки експозицію...

Ще в січні 1987 року Кіровоградський облвиконком ух... ив рішення «Про реконструк... держав...о заповідника садиби-музею І. Карпенка-Карого (Тобілевича) «Хутір Надія». У зв'язку з тим, що садиба та парк під час громадянської та Великої Вітчизняної воєн були значно зруйновані, а згодом порушено дендрологічний фонд через самовільне непланове насадження дерев, що негативно вплинуло на первісний вигляд... — майже дослівно цитую цей документ.

Виповнилося п'ять років з дня прийняття «історичного» рішення. Зміни, правда, сталися. Тільки не в межах хутора. Змінилися обласна Рада та її виконком, змінюється соціальний устрій держави. А тут лише спромоглися зрубати кілька старих дерев і кущів, почати будівництво «зеленого театру». Щоправда, зроблене теж не задовольняє завідуючого.

«Зелений театр» будується без проекту. Виконали тільки ті роботи, які дорого коштують, а яка буде сцена — невідомо. Дах літературно-меморіального музею, що протікав, залатали сяк-так, може потекти знову. Є проект реконструкції садиби-музею, але недосконалий. Замовили його й заплатили, навіть не обговорюючи. Та найголовніша проблема — опалення. Взимку нижній будинок обігрівається калориферами. Проект є вже два роки, але ніхто нічого не робить.

Як я зрозумів, свої гострі «філіппіки» Микола Васильович спрямовує проти облради, її виконкому, управління культури. Не минаючи й відповідного міністерства та Спілки театральних діячів України. Якби їхня підтримка, то через деякий час не впізнали б відвідувачі хутір. Реконструювали б дендрологічну частину — пам'ятку природи республіканського значення, відновили б зруйновані господарські будівлі. Не забули б, що треба повернути в користування хутору незаконно відібрані більшовиками 200 десятин землі, якими володів І. Тобілевич. Можна було б, за його прикладом, здавати поле в оренду місцевим жителям, а гроші спрямовувати на відродження хутора. Завести пасіку, якусь худібку. Від репліки про те, що таким чином державний заповідник з музею може перетворитися на ранчо чи ферму, співрозмовник відмахнувся.

Плани дедалі ширшали. Якби допомогли Спілка театральних діячів і Міністерство культури, на базі музею можна було б створити всеукраїнський науково-практичний центр історії розвитку і сучасного стану українського театру і драматургії. Організувати щось на зразок театру-студії, а для цього збудувати відповідне приміщення. Зібрати необхідні фонди і сконцентрувати їх на хуторі, щоб сюди приїздили працювати науковці. Звести готель, будинок творчості, де б змогли писати свої твори драматурги. Зав'язати міжнародні контакти.

Виходило, що до старого гудзика треба пришивати нове пальто, а цього якраз і не треба робити. Хутір треба просто відновити в тому первісному вигляді, яким створив його великий драматург. І спробувати якось «сховати» отой «справжній палац» — будинок літературно-меморіального музею, який, мов болячка, виріс на його території. Думка не моя, а польського гостя, архітектора, який після екскурсії довго журився над таким невдалим архітектурним вирішенням. Не вистачало ще поруч котельні з трубою та стоками в річку, що витікає із ставка.

В обласному управлінні культури зібрався консиліум, коли мова зайшла про хутір. Начальник управління М. Сиченко докладно поінформував про все зроблене за останні п'ять років і про те, як збирається відновлювати дві пам'ятки, розташовані на його території: історико-культурну і природну. Щоб врятувати зелену зону — розчистили ставок. (Зауважу, це зробили ще перед прийняттям відомої облвиконкомівської постанови). Потім взялися за дендрологію. Не буду розповідати про всі перипетії з проектом, пошуком виконавців, затягуванням строків. Результат на сьогодні скромний — вирубали старі дерева й кущі, а нових не посадили. Винен, за словами Миколи Івановича, керуючий кіровоградським міським трестом «Зеленбуд» В. Мінцер. Не додержав слова.

Наступний етап — завершення будівництва «зеленого театру». Є проект сцени, є кошти і виконавці. На черзі — восьмикімнатний будинок, де довгі роки жив і писав свої п'єси драматург. Знімуть з даху шифер і вкриють червоною черепицею, як колись було.

Є проект стилізації приміщення літературно-меморіального музею, отого, що засмутив гостя з Польщі, під козацький курінь.

— А коли все те буде?

— Ну, не сьогодні й не завтра. У 92-му запасемося матеріалами, а в 93-му розпочнемо реконструкцію, — каже М. Сиченко.

— Знімемо також застарілу експозицію, закінчимо виготовлення нової, — уточнила директор обласного краєзнавчого музею, філіалом якого є «Хутір Надія», В. Сердюк. Є вже тематико-експозиційний план, затверджено ескізи, приступили до роботи художники.

Нинішня експозиція, м'яко кажучи, дещо тенденційно відбиває життєвий і творчий шлях драматурга. Де є гарантія, що новостворювана, тематичний план якої складався й затверджувався рік чи два тому, не матиме вад попередньої? «Вона частково вже застаріла»,— підтвердила В. Сердюк.

Не кращі часи переживає нині «столиця української драматургії», як назвав колись один академік цю садибv. Строки реконструкції затягуються, кількість відвідувачів щороку зменшується, а між «хуторянами» (працівниками садиби-музею.— **М. В.**) і кіровоградцями — керівництвом управління культури та краєзнавчого музею триває затяжна війна за «незалежність». «Хутір Надія» хоче відділитися, мати свій рахунок у банку, свою печатку... Приїздили «мирити» з Києва, ніби залагодили справу. Та чи надовго?

«Я маю намір зробити хутір найкращим куточком у всьому Єлисаветградському повіті», — записав колись І. Карпенко-Карий, беручись до діла. І зробив. А ми, його духовні нащадки? Навіть готове утримувати не здатні.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».

Кіровоградська область.

...ОРІЮ
...АПОРА

... різних країнах світу ді-
... прабатьківщиною були
...уги України та суміжні
... років й більше тому тут
... які пізніше рушили на
...аме вони насипали в ук-
...ргани. Під ними лежать
... за арійським звичаєм бу-
... — червоною барвою жа-

...рігався в Україні, де ще у
...аків ховали під червоною
... не лише народні пісні й
... козацьких могил. Так, ко-
...етного отамана Івана Сір-
...на його рештках знайшли

...в середньовічній Україні
...вали жінок, дітей, селян,
... зрозуміло, якщо згадати:
...арва була барвою перш за
...но для касти жерців-брах-
..., а для касти шудр, інак-
...рна.

...нів і символ війни у бага-
...одів від Піренеїв та Анг-
...адки аріїв — скіфи, які
...х 2,5 тисячі років тому,
... стріли, горити, панцирі,
...ці йшли в бій у червоно-
...ні бойові плащі.

Ця барва була улюблена дружинниками Київської Русі. Згадайте чрвені (черлені) щити та стяги русичів у «Слові о полку Ігоревім». Аналіз мініатюр давньоруських літописців засвідчує: бойові корогви княжих полків теж були в більшості червоні. Така їх барва успадкована ще від дружин Київської Русі і козацьким військом Запорозької Січі.

Тому не можна погодитися з твердженням, що козацьке малинове знамено походить від польського прапора, дарованого козакам польським королем Стефаном Баторієм у кінці XVI століття. Адже під малиновими стягами ще пращури українців билися з ворогами за цілі століття до утворення і з'яви Польської держави.

Отже, червоне знамено на території України з давніх-давен і до знищення українського козацтва використовувалося не як державний, а як бойовий стяг. Історичні факти переконливо засвідчують: державним та національним символом Украчи був саме синьо-жовтий прапор.

Що ж до сьогодення, то враження дещо інше, прихильники червоного стягу у Верховній Раді України вболівають за увічнення в Державному прапорі нової самостійної України нібито не так козацької слави, як колишніх символів колишнього УРСР. Але ж добре відомо, що комуністичний експеримент з його символікою, що так дорого обійшовся народам Російської імперії, був принесений на її окраїни багнетами імперського центру. Недавня історія засвідчила: без привідних пасів із Москви комуністичні режими нежиттєздатні. Повною мірою це стосується України. Нагадаю: 1918 року українці в КП(б) України становили... три відсотки її складу.

Отже, комуністичний вибір з його червоною символікою — ще один вияв історичного насильства над українським народом. Тому на Державному прапорі незалежної України червона барва промовляла не так за стару козацьку славу, як за недавній колоніальний статус України.

Леонід ЗАЛІЗНЯК,
доктор історичних наук.

С ХОЖ...
«Чер...
роки...
рокий роз...
Україні, а...
жами, зно...
Буковину. ...
ди.

Як відом...
див у Запо...
кою подіє...
не став, б...
бліду копі...
лося у вер...
Чернівцях. ...
причин. І ...
ку групи ...
полягає в ...
порізька» ...
про розви...
цій, а рад...
реси.

Саме ці ...
бачимо Ні...
ля Зінкеви...

На пере...

«...
ШУ...

чука, звер...
постійної ...
Ради Укра...
ри та дух...
Леся Таню...
том, в як...
Чернівцям ...
щорічний ...
ної музики ...
клору під...
рута».

Чому са...
буть, наш...
пояснюват...
саме звід...
ній Волод...
з цього п...
свій почат...
радна піс...
рокий поп...
та».

Ідею про...
тивалю під...
ка обласна...
путатів, р...
його пол...
Комісія з ...
духовного ...
глянула ...
проведенн...
фестивалю...
ки і вва...
потреби п...
щорічно ...
того, спод...
то буде ...
фестиваль...
мобутні т...
відомив Н...

М...

**Цікаво, ...
ні у побу...
суспільств...
І серед ...
Одеського ...
як». Зокр...
дактор, я...
світ поети...
Андрух «...
котра п'я...
йде до чит...**

**Які ж ...
шованої з...
неї сказа...
«Для лан...
рух пое...
а природн...
поетеса ...
збірка її ...
ність сам...
народної ...
ся, що ...
«для шир...
І тут же: ...
рів у залі...
ня КДБ, ...
новувала ...
слово ві...
трудівниц...
госпу.**

**І загово...
ни — вір...**

**Тоді у ...
виникла і...
ду у світ ...
кої трудів...**

Джерела

...ядцять кілометрів від Кіровограда над невеличкою звивистою річкою Суго... ...тоїть на пагорбі державний заповідник-музей «Хутір Надія»... Обламований ...и тополями, осиками, вербами, густим живоплотом лоха, хутір виглядає ... як зелений оазис серед степового роздолля».

(З путівника).

...І НАДІЇ ...ХУТОРА ...АДІЇ»?

...БУ-музей І. Карпенка-Карого кра... ...їжджати раннього літа, аніж піз... ...сені чи зимою. Тоді тінисті шати ...ев ховають чудернацьке примі... ...а і бетону, споруджене під літе... ...ріальний музей. Воно зовсім не ... загальний вигляд старого хуто... ...раматург. Або струхнявілі верби ..., посаджені ще руками господа... ...таблички біля «іменних» дерев, ...яних у верхній частині садиби: ...о письменником таким-то, ака... ...м-то...

...музею М. Хомандюк — «режи... ...кскурсовод», як він нам від... ..., поводив мене трохи тери... ...ях, що тут нині дивитися нічо... ...їхати влітку, і розчинив двері ...еморіального музею.

...я застаріла, тенденційна, недо... ...зав на цитату з Леніна, викар... ...ї, на скромні планшети більш ...ної давності. А я з гіркотою по... ...іба так багато на Кіровоград... ...х місць, щоб не можна було ...их до ладу довести і без соро... ...казувати. Чи багато зусиль по... ...а два десятиліття експозицію по... ...овити». Та хіба тільки експози...

... 1987 року Кіровоградський обл... ...ив рішення «Про реконструк... ...заповідника садиби-музею ...арого (Тобілевича) «Хутір На... ...з тим, що садиба та парк під ...та Великої Вітчизняної воєн ...руйновані, а згодом порушено ...й фонд через самовільне не... ...ження дерев, що негативно впли... ...льний вигляд... — майже дослів... ...документ.

... п'ять років з дня прийняття ... рішення. Зміни, правда, стали... ...в межах хутора. Змінилися об... ... її виконком, змінюється соці... ...в ньому. А тут лише спромог... ...кілька старих дерев і кущів, по... ...во «зеленого театру». Щоправ... ...теж не задовольняє завідуючо...

...еатр» будується без проекту. ...ки ті роботи, які дорого кош... ...буде сцена — невідомо. Дах ...моріального музею, що проті... ...ся-так, може потекти знову. Є ...струкції садиби-музею, але не... ...амовили його й заплатили, на... ...рюючи. Та найголовніша проб... ...ення. Взимку нижній будинок ...алориферами. Проект є вже два ... нічого не робить.

...мів, свої гострі «філіппіки» Ми... ...ич спрямовує проти обрядили, її ...равління культури. Не минаючи ... міністерства та Спілки теат... ...України. Якби їхня підтримка, ...ий час не впізнали б відвідувачі ...рували б дендрологічну части... ...природи республіканського зна... ...или б зруйновані господарські ...були б, що треба повернути в ...кутору незаконно відібрані біль...

шовиками 200 десятин землі, якими володів І. Тобілевич. Можна було б, за його прикладом, здавати поле в оренду місцевим жителям, а гроші спрямовувати на відродження хутора. Завести пасіку, якусь худібку. Від репліки про те, що таким чином державний заповідник з музею може перетворитися на ранчо чи ферму, співрозмовник відмахнувся.

Плани дедалі ширшали. Якби допомогли Спілка театральних діячів і Міністерство культури, на базі музею можна було б створити всеукраїнський науково-практичний центр історії розвитку і сучасного стану українського театру і драматургії. Організувати щось на зразок театру-студії, а для цього збудувати відповідне приміщення. Зібрати необхідні фонди і сконцентрувати їх на хуторі, щоб сюди приїздили працювати науковці. Звести готель, будинок творчості, де б змогли писати гості свої твори драматурги. Зав'язати міжнародні контакти.

Виходило, що до старого ґудзика треба пришивати нове пальто, а цього якраз і не треба робити. Хутір треба просто відновити в тому первісному вигляді, яким створив його великий драматург. І спробувати якось «сховати» отой «справжній палац» — будинок літературно-меморіального музею, який, мов болячка, виріс на його території. Думка не моя, а польського гостя, архітектора, який після екскурсії довго журився над таким невдалим архітектурним вирішенням. Не вистачало ще поруч котельні з трубою та стоками в річку, що витікає із ставка.

В обласному управлінні культури зібрався консиліум, коли мова зайшла про хутір. Начальник управління М. Сиченко докладно поінформував про все зроблене за останні п'ять років і про те, як збирається відновлювати дві пам'ятки, розташовані на його території: історико-культурну і природну. Щоб врятувати зелену зону — розчистили ставок. (Зауважу, це зробили ще перед прийняттям відомої облвиконкомівської постанови). Потім взялися за дендрологію. Не буду розповідати про всі перипетії з проектом, пошуком виконавців, затягуванням строків. Результат на сьогодні скромний — вирубали старі дерева й кущі, а нових не посадили. Винен, за словами Миколи Івановича, керуючий кіровоградським міським трестом «Зеленбуд» В. Мінцер. Не додержав слова.

Наступний етап — завершення будівництва «зеленого театру». Є проект сцени, є кошти і виконавці. На черзі — восьмикімнатний будинок, де довгі роки жив і писав свої п'єси драматург. Знімуть з даху шифер і вкриють червоною черепицею, як колись було.

Є проект стилізації приміщення літературно-меморіального музею, отого, що засмутив гостя з Польщі, під козацький курінь.

— А коли все те буде?

— Ну, не сьогодні й не завтра. У 92-му запасемося матеріалами, а в 93-му розпочнемо реконструкцію, — каже М. Сиченко.

— Знімемо також застарілу експозицію, закінчимо виготовлення нової, — уточнила директор обласного краєзнавчого музею, філіалом якого є «Хутір Надія», В. Сердюк. Є вже тематико-експозиційний план, затверджено ескізи, приступили до роботи художники.

Нинішня експозиція, м'яко кажучи, дещо тенденційно відбиває життєвий і творчий шлях драматурга. Де є гарантія, що новостворювана, тематичний план якої складався й затверджувався рік чи два тому, не матиме вад попередньої? «Вона частково вже застаріла»,— підтвердила В. Сердюк.

Не кращі часи переживає нині «столиця української драматургії», як назвав колись один академік цю садибу. Строки реконструкції затягуються, кількість відвідувачів щороку зменшується, а між «хуторянами» (працівниками садиби-музею.— **М. В.**) і кіровоградцями — керівництвом управління культури та краєзнавчого музею триває затяжна війна за «незалежність». «Хутір Надія» хоче відділитися, мати свій рахунок у банку, свою печатку... Приїздили «мирити» з Києва, ніби залагодили справу. Та чи надовго?

«Я маю намір зробити хутір найкращим куточком у всьому Єлисаветградському повіті», — записав колись І. Карпенко-Карий, беручись до діла. І зробив. А ми, його духовні нащадки? Навіть готове утримувати не здатні.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».

Кіровоградська область.

Схоже, що фестиваль «Червона рута», який три роки тому одержав широкий розголос не тільки в Україні, а й далеко за її межами, знову повертається на Буковину. Тепер уже назавжди.

Як відомо, торік він проходив у Запоріжжі, але мистецькою подією в житті України не став, бо нагадував лише бліду копію того, що відбувалося у вересні 1989 року в Чернівцях. На те було кілька причин. І одна з них, на думку групи популярних артистів, полягає в тому, що його «запорізька» дирекція думала не про розвиток набутих традицій, а радше про власні інтереси.

Саме ці артисти, серед яких бачимо Ніну Матвієнко, Василя Зінкевича й Назарія Яремчука, звернулися до голови постійної Комісії Верховної Ради України з питань культури та духовного відродження Леся Танюка з відкритим листом, в якому просять надати Чернівцям право проводити щорічний фестиваль популярної музики й дитячого фольклору під назвою «Червона рута».

На перехрестях культури

«ЧЕРВОНУ РУТУ» ШУКАЙТЕ В ЧЕРНІВЦЯХ

Чому саме на Буковині, мабуть, нашим читачам багато пояснювати не треба. Адже саме звідси родом незабутній Володимир Івасюк, саме з цього пісенного краю взяла свій початок українська естрадна пісня, пішла у світ широкий популярна «Червона рута».

Ідею проведення такого фестивалю підтримує й Чернівецька обласна Рада народних депутатів, розроблене і нове його положення. Тим паче Комісія з питань культури та духовного відродження розглянула пропозиції щодо проведення Всеукраїнського фестивалю популярної музики і вважає, що є реальні потреби проводити фестиваль щорічно у Чернівцях. Більше того, сподівається, що це свято буде справді народним, і фестиваль відкриє нові самобутні таланти. Про це повідомив Назарія Яремчука голова Комісії Лесь Танюк, лист-відповідь якого надрукувала газета «Україна молода».

Після цього ми зв'язалися по телефону з Чернівцями.

— Це буде дещо інший фестиваль, ніж два попередні, — сказав художній керівник Всеукраїнського фестивалю «Червона рута» Назарій Яремчук. — В його конкурсній програмі братимуть участь тільки виконавці популярної музики. Тобто такої, яку писав Володимир Івасюк. Без року і бардівської пісні. Причому, без усяких обмежень, які були на попередніх фестивалях. У Чернівці приїдуть як лауреати, так і початківці, як з почесними званнями, так і зовсім невідомі, що, безперечно, піднесе мистецьке реноме «Червоної рути».

— А куди подінеться попередня дирекція фестивалю «Червона рута»? Вона що, складе свої повноваження?

— Не обов'язково. Скажімо, вона зможе проводити фестиваль української рок-музики. Але то вже її проблеми. Зрештою, чим більше матимемо фестивалів в Україні, тим ліпше для нашої культури.

— Вас не лякає проблема коштів? Адже для проведення такого фестивалю потрібні мільйони. І не тільки наших, нікому не потрібних «дерев'яних» карбованців. А й валюта.

— Справді, кошти потрібні. І немалі. Але ми в Чернівцях створили культурно-просвітницький центр «Смерічка». Зі своїм рахунком, печаткою, чіткою перспективою комерційних дій... Щось на зразок малого підприємства. Тож саме «Смерічка» візьме основний фінансовий тягар проведення фестивалю на свої молоді плечі. Сподіваємося, що знайдуться і спонсори. Як в Україні, так і за кордоном.

— Отже, вже цього року ми станемо свідками повернення «Червоної рути» до Чернівців?

— У принципі можна й цього року. Але ми не хочемо поспішати, щоб не зіжмакати добрі наміри. А ось до травня наступного року зможемо підготувати все як належить. Щоб «Червона рута» вийшла з провінційного закутку, в якому вона, на жаль, опинилася, й стала справжнім європейським фестивалем. Без жодних натяжок.

Що ж, наміри у чернівчан загалом добрі. Правда, ще невідомо, як зреагує на таку переорієнтацію фестивалю Мінкультури України. Адже від його позиції також багато залежить.

А втім, з Буковини повідомили редакцію: яку б позицію не зайняло Мінкультури, «Червону руту» вони обов'язково «пропишуть» у Чернівцях.

Хоч, звісно, без такої підтримки їм це зробити буде набагато важче.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

МЕЦЕНАТОМ БУВ... КДБ

Репліка

Цікаво, чи вірить хтось нині у побудову комуністичного суспільства? Виявляється, так. І серед них — працівники Одеського видавництва «Маяк». Зокрема, рецензент і редактор, які благословили в світ поетичну книжку Наталії Андрух «Солов'ї на криниці», котра п'ятитисячним тиражем йде до читачів.

Які ж основні мотиви віршованої збірки? В анотації до неї сказано досить лаконічно: «Для ланкової Наталії Андрух поезія — не професія, а природний спів душі. Вона поетеса народна. І поетична збірка її має оригінальну цінність саме як зразок сучасної народної творчості». Додається, що розрахована книга «для широкого кола читачів». І тут же: «На одному з вечорів у залі обласного управління КДБ, де громадськість вшановувала чекістів-ветеранів, слово від гостей попросила трудівниця підшефного колгоспу.

І заговорила вона з трибуни — віршами!..

Тоді у керівництва КДБ і виникла ідея посприяти виходу у світ книги віршів сільської трудівниці.

Нині колгосп імені Дзержинського Барського району, що на Вінниччині, видає громадським коштом книгу віршів своєї ланкової Наталії Іванівни Андрух на відзначення 55-річчя з дня її народження і 40-річчя невтомної трудової діяльності на суспільній ниві.

Що й казати, наміри благородні. Але ніхто не заперечить й іншу істину: гроші треба відпрацьовувати і видавництвам теж. А в даному випадку (окрім, напевно, художнього оформлення титульної сторінки) стикаємося з явною поліграфічною халтурою. Неприпустимо, але факт: не обійшлося навіть без граматичних помилок! Щодо банальності заголовків, то просто назвемо окремі — «Вітчизна — пісня», «Сім'я моя єдинокровна», «Хвала рукам прапороносним», «Віддай людям серце», «Гордий труд», «Першотравень», «Єднає дружба і праця».

А чого варті, приміром, такі поетичні перли:

Праця й дружба єднають
нас,
Робітничо-селянський клас.
Йдуть в зелений розмай
трударі,
Діти сонця і неньки-землі.
Люди різних народів
і рас —
Робітничо-селянський клас.
А на шпилі Кремля зоря
Всім народам шлях осява.

Справді, бо, як з гіркою іронією співає відома українська рок-співачка Віка, «нам не треба ковбаси, нам не треба масла. Лиш би зірка на Кремлі повік не погасла».

Валерій ЛАЗАРЕНКО.

ПОЧУЙТЕ НАС...

Усі листи, які пропонуємо читачам, об'єднує те, що вони надійшли з місць екологічного лиха. Це — крик про допомогу. Не поодинокий поклик, а потужний багатоголосий стогін.

Прислухатись до нього мають і ті, хто покликаний захищати людину, її права на безпечне життя, і ті, хто має дбати про збереження природи.

ЖИТИ ГІРШЕ, А ЗЛОЧИНУ — НЕМАЄ

Колись наш мікрорайон від залізниці, до якої близько 100 метрів, відділяла лісосмуга завширшки 20 метрів. Біда не в тому, що за санітарними нормами її ширина має бути не менше 50 метрів, а в тому, що її зовсім вирубано. Мешканці багатоповерхівок залишились без будь-якого захисту від гуркоту і брязкоту поїздів.

А вирубав дерева і кущі гаражний кооператив «Залізничний», який навесні 1990 року самовільно зайняв ділянку між залізничною лінією Ніжин — Київ та мікрорайоном.

Будівництво гаражів на цьому місці рекомендував Броварський міськвиконком. Але кооперативом були порушені вимоги київського відділка Південно-Західної залізниці, який дозволив будівництво не ближче двох метрів від лісосмуги.

Будівництво гаражів триває вже другий рік, але досі кооператив не має проектної документації, не проведена екологічна експертиза. Були порушені окремі статті Закону України про охорону навколишнього природного середовища, Земельного та Лісового кодексів. У зв'язку з цим районний і обласний комітети охорони природи у вересні 1990 року вимагали припинити будівництво. У грудні цього ж вимагала і Броварська прокуратура. Але жодна з цих вимог не була виконана.

Скарги в різні інстанції щодо незаконного будівництва і захисту наших екологічних прав нічого не дали. Міська і Київська обласна прокуратури згодом встановили в діях гаражного кооперативу відсутність складу злочину.

Гадаємо, це сталося через надання місцевими органами у вищі інстанції упередженої, спотвореної інформації. Маємо підстави для таких тверджень. Так, у відповіді Київської обласної прокуратури на депутатський запит, а також у листі Броварського міськвиконкому на адресу Київського облвиконкому деякі факти, на нашу думку, підтасовано, заплутано хронологію подій. Навмисне замовчуються порушення умов розташування гаражів, визначених Південно-Західною залізницею.

Мешканці мікрорайону вважають будівництво гаражів протизаконним. Таким, що порушує право людей на безпечне навколишнє середовище, яке закріплене Законом.

Невже, переможе «закон» влади і сили?

Олена МЕЛЬНИКОВА,
голова домового комітету.
Бровари
Київської області.

МИ БЕЗСИЛІ СЕБЕ ЗАХИСТИТИ

Через наше місто протікають річки Згар і Шмигавка. Через це земля у нас перенасичена грунтовою водою і потребує дренажів. Та, на біду жителів вулиць Володарського і Набережної, край міста на Згару збудовано греблю. Утворилося водоймище, на метр-півтора піднявся рівень грунтових вод. Навіть замулилась річка Шмигавка. Застійні води заливають наші льохи, підвали, з'єднують криниці з туалетними ямами. Гинуть фруктові дерева, руйнуються фундаменти будівель. У квартирах неймовірна сирість. Тож і вирішили наші депутати очистити Шмигавку.

Навесні минулого року на річці з'явилися якісь люди, робили якісь заміри. Хто вони і що збираються робити — не признаються. Написали запит до селищної Ради. Та де там! Нічого не добились. Секрет, і баста!

І ось у грудні почались роботи за тим «секретним» проектом. Вздовж берега пиляють дерева, нищать давні насадження. Натомість насипають земляну дамбу, яка неминуче затримуватиме стічні дощові води на наших садибах. Але нам потрібні дренажі, а не підтоплювання!

У відчаї звернулися до голови райради М. Герасимчука та отримали відповідь: «Машину запущено — не зупините».

Добре знаємо ціну подібних «секретних» проектів, які поглинули безліч народних грошей та завдали непоправної шкоди людям. Тому вважаємо, що до нас мають приїхати компетентні спеціалісти, які могли б ознайомити й нас з тим проектом та оцінити економічну і, головне, екологічну доцільність його реалізації.

Ми ж самі безсилі захистити себе.

Оксана БІЛІНСЬКА
та інші (всього 17 підписів).
Літин
Вінницької області.

ТЕЧЕ СОБІ БРУД

Ще у 60-ті роки в нашому селі на березі ставка побудовані очисні споруди. Почалось поступове забруднення води. За нашими листами приїжджали різні комісії, співчували жителям села... Та цим усе й закінчувалося. Це призвело до масової загибелі риби та птахів.

Зрештою вдалося-таки досягти того, що нечистоти почали виливати не в став, а за дамбою. Так з'явилася своєрідна річка, яка аж ніяк не прикрашає село. Назвали її «вонючкою». Впадає вона в річку Кривий Торець і забруднює ще один став біля Костянтинівки — нашого райцентру.

У зв'язку з розширенням очисних споруд, які, до речі, належать Часов-Яру Артемівського району, почалось будівництво другого стоку, планується зведення третього.

Голова сільради вдає, ніби нічого не знає. Але ж то він виділив землю під додаткове будівництво.

Однак ніхто не б'є на сполох. І досі двічі на день діти перетинають рукотворний потік бруду, бо дорога до школи не може його обминути...

В. ОЛЕНЧЕНКО
та інші (всього 10 підписів).
Миколаївка
Костянтинівського району
Донецької області.

ЗА РАХУНОК ПРИРОДИ

Через недосконалість водопостачальної системи в Херсоні втрачається близько 50 відсотків води. Щоб забезпечити місто водою, потрібно відремонтувати водосистему або спорудити ще один водозабір. За ремонт місто має платити з свого бюджету, а фінансувати будівництво водозабору буде держава.

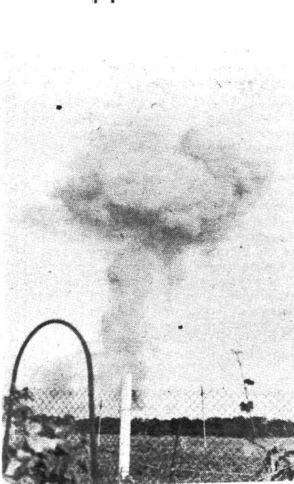
Керівники міста та області, які й довели Херсон до такого стану, вирішили, звичайно, будувати водозабір. У нашому селі. І їх не цікавлять екологічні наслідки.

Втім, вчені Чорноморського заповідника дали негативну оцінку проекту, оскільки забір великої кількості води викличе серйозні наслідки не тільки для нашого села, а й для сусідніх. Про надзвичайну вразливість екологічної системи навколо Збур'ївки, яка була підтверджена спеціальними гідрологічними дослідженнями, писала наша районна газета «Заповіти Леніна».

Проти будівництва водозабору і всі жителі села. Шкода соснового лісу, який ми садили після війни. І невідомо, до чого призведе це будівництво, спроба вирішити проблеми міста за рахунок села.

В. КИРИЧЕНКО.
Збур'ївка
Херсонської області.

КАМІНЬ РВУТЬ — ЛЮДИ МРУТЬ

Почула по радіо, що у Лохвиці Полтавської області відселяються мешканці з двох тисяч радіаційно забруднених квартир. Підвищений радіаційний рівень дає щебінь з Токівського кар'єру, що розташований поруч з нашим селом. Від вибухів у кар'єрі, які з кожним роком стають більш потужними, майже у всіх хатах потріскались стіни, лущаться шибки. Коли кар'єр наблизився до села, вода в колодязях стала солоно-гіркою, а то і взагалі почала зникати.

Після вибухів у повітря піднімаються пило-димові гриби, сірий кам'яний пил накриває село. І ним, цим радіоактивним пилом, дихають люди, дорослі і діти. Однак ніхто не поцікавився, скільки людей померло в нашому селі за останні роки від раку легенів та шлунка, скільки молодих людей мають захворювання шкіри, щитовидної залози...

Тим часом з'явився на березі річки Кам'янки, де колись стояла табличка «Заповідна природна зона», ще один кар'єр.

Пелагея НЕДРЯ,
пенсіонерка.
Червоний Тік
Апостолівського району
Дніпропетровської області.

Сторінку підготував спеціальний кореспондент «Голосу України» з питань екології та Чорнобильської катастрофи
Олексій БРЕУС.

ЩО МАЄМО

Понад 1000 підприємств скидають в озера та ріки воду, в якій вміст шкідливих речовин перевищує норму. В 1990 році у водойми було вилито 3,2 мільярда тонн брудної води. Торік — уже понад 4 мільярди тонн, 500 мільйонів з яких взагалі не очищались. За останні роки будівництво очисних споруд практично припинилось.

* * *

Промислові стоки найчастіше містять амонійний азот, органічні сполуки, нафтопродукти, отруйні солі важких металів. Концентрація останніх, наприклад, в Каховському морі перевищує граничні величини інколи в 50 разів.

* * *

Понад 200 водозаборів споруджено в таких місцях, що якість питної води (тобто вже після очищення) не відповідає санітарним нормам.

* * *

Щороку в Україні в атмосферу викидають 1,7 мільйона тонн шкідливих речовин. Їх вміст у повітрі перевищує норми повсюдно.

* * *

Площа земель, забруднених залишками отрутохімікатів, сягає 13 мільйонів гектарів.

* * *

Особливо небезпечних розмірів набула в Україні водна ерозія грунтів. Її інтенсивність найбільша у світі. Щороку стають непридатні по 70—80 тисяч гектарів земель.

* * *

Територія України розорана аж на 56 відсотків, чого немає в жодній іншій країні. Сільськогосподарські угіддя загалом займають 78 відсотків землі, тоді як для заповідників, оздоровчих та історико-культурних цілей залишилося тільки 0,3 відсотка.

* * *

У Волинській, Сумській, Дніпропетровській, Чернівецькій, Рівненській областях грунти забруднені пестицидами, зокрема дустом. Ці небезпечні хімікати потрапляють і в підземні води. Майже в усіх областях їх знайдено на глибині від 10 до 100 метрів.

* * *

У минулому році смертність в Україні вперше перевищила народжуваність...

ХОДИЛИ ХЛОПЦІ НА МІНИ

Ветерани

Якби мій батько не помер десять років тому, то він теж міг би підписатися під листом, якого під заголовком «Були ми хлопчаками на війні» опублікував «Голос України». Бо в 44-му в неповних сімнадцять став він солдатом резервного полку, а звістка про перемогу застала його в ешелоні, що йшов на Захід, везучи поповнення на фронт.

Так, тато не воював. Він тільки служив сім років, з 1944-го по 1951-й. Привіз зі служби виразку шлунка, яка мучила його все життя.

Тата немає, і я пишу зовсім не про нього. Адже скільки його ровесників по всій Україні мали таку саму долю. Їхні найкращі юнацькі літа — з 17 до 25 — забрала військова служба. Вони не нарікали і не нарікають на долю. Не вміють цього наші батьки. Хоча є серед них люди, які в юні роки ризикували життям не менше, ніж на фронті, але сьогодні учасниками війни їх ніхто не вважає. Мало того, навіть медаль «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941—45рр.» вручено далеко не кожному. І щоб її одержати, ці немолоді чоловіки змушені оббивати пороги кабінетів, де сидять чиновники, які ніяк не зрозуміють: про що це розповідають діди?

Справді, про що?

А про те, як у 1943—1944 роках молодих сільських хлопців повісткою викликали до райвійськкомату і там записали «добровольцями» до загону по виявленню і знищенню мін та інших боєприпасів, що залишилися після відступу ворога. Сьогодні неможливо знайти жодного документа з архівів того часу, щоб дізнатися, на підставі яких наказів і розпоряджень усе це робилося. У військкоматах немає списків, бо юнаки ще не були військовозобов'язаними, а самі загони мінерів, як їх називали, належали до відомства ТСОАВІАХІМу. Єдиним військовим у такому загоні був його начальник, якого призначали із демобілізованих за пораненням. Решта — хлопці, яких сьогодні ми назвали б неповнолітніми, а то й дітьми.

У колгоспах, звідки «призивали» молодих людей, їм записували певну кількість трудоднів. Колгоспи, на полях яких вони знешкоджували боєприпаси, годували хлопців, надавали їм житло.

Їх ніхто не питав, чи згодні вони займатися цією пекельною роботою. Казали, що так потрібно для перемоги. Тліли щодня душею матері, бо не знали, чи живі в цю хвилину їхні сини. Адже скільки дітей і підлітків загинуло й покалічилось у повоєнні літа від необережного поводження з боєприпасами.

І вважається, що ці хлопчаки не мали ніякого відношення до війни? Та вони ж її власними руками «пощупали».

Очевидно, робота мінерів тоді була під таємницею. Хоча сьогодні багато людей пригадують, якої сили вибухи лунали в глинищах, куди звозили для знищення боєприпаси, як загинули майже всі мінери першого в районі загону. Ось так, вони загинули, але ніхто не вважає їх полеглими на війні, бо територія району вже була визволена.

Їх справді небагато було в кожному районі, і, може, навіть не в кожному. У нашому — близько двадцяти. Декого сьогодні вже немає в живих, інші на пенсії. Працювали сумлінно, в кожного за плечима 5—7-річна військова служба після участі в загоні мінерів. Про неї вони й не згадували ніколи. Доки не знайшовся ентузіаст В. Капуста, який і написав до газети. За його листом було підготовлено матеріал. Зустрічаючись з колишніми мінерами, я відкривала для себе абсолютно не відому до цього сторінку війни.

А потім була зустріч у редакції. Відгукнувся і колишній начальник загону А. Чайка: « А й правда, як же ми могли забути таке!». Багатьох із своїх підопічних він бачив уперше після 1944 року. Але впізнав усіх. «Хлопці» ж, тепер геть усі сивоголові діди, вклонялися Андрію Григоровичу: «Скільки разів рятував нас, наші гарячі голови». Тепер вони це розуміють, а в 16, 17 років усе здавалося таким романтичним. А мені, наприклад, уявити страшно, щоб мій неповнолітній син сьогодні робив те, що робили ці чоловіки, будучи його ровесниками.

Тож скажіть, чи маємо ми право не вважати їх учасниками війни?

У нашому районі все-таки зуміли «здобути» для колишніх мінерів медалі «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941 — 45 р.р.». Вручав їх заступник голови районної Ради народних депутатів П. Дурдас. І чоловіки в літах хвилювалися, наче одержували нагороди відразу після виконання бойового завдання.

Це добре, що в нашому випадку за мінерами визнали право хоч у такий спосіб вважатися учасниками війни. А як в інших місцях? Цих людей не так уже й багато. А яку велику справу вони зробили тоді! Скільки смертоносного насіння війни зібрали на полях, щоб там міг колоситися хліб!

Я розумію, можливо, ніхто із сьогоднішніх депутатів навіть і уявлення не має про таких людей. Але вони є. І належну шану віддано далеко не всім.

Ольга ДУКА, завідуюча відділом листів та соціальних проблем зачепилівської районної газети «Перемога».

Харківська область.

На знімку: колишні мінери Зачепилівки під час зустрічі. Тільки-но їх нагороджено. Через 47 років...

Фото Володимира КУРОЧКИ.

ДОДОМУ З ЧУЖИНИ

У мене на столі купи листів. Щодня вони приходять з різних держав, що на території колишнього Союзу, від воїнів строкової служби, а також майже з усіх районів Рівненщини — від солдатських матерів.

Як не зрозуміти батьківське хвилювання, біль душі? Ці листи, здається, слізьми і кров'ю серця писані. Батьки ходять по «інстанціях», оббивають пороги, а результату найчастіше ніякого. Чому їхні діти мають служити в інших державах?

Ось пишуть матері Віталія Стасюка і Леоніда Юрчика. Хлопців «закинули» служити аж у Туркменію. Як і Віктора Бабчука. Кому вони там мають служити? Кого і від кого захищати?

Із села Рогачів Рівненського району пише Галина Олексіївна Остапець. Її син, Віктор, відбуває військову повинність у Грузії. Що там нині робиться, ми знаємо. Як матері пережити це? Чому її син має перебувати у тому пеклі?

А ще є листи і з України. І болю людського у них не менше. Ось читаємо: «Спочатку забрали Миколу у Жмеринку Вінницької області, а тепер він у селищі Нові Білокоровичі на Житомирщині. Коли прочитала листа, то не знала, що робити. Пише він, що там дуже велика радіація — більше 300 мікрорентген. Лице запухло, синці під очима, з носа кров дуже часто йде... Навкруги мертві села. Може, це вам видасться наївним, але звідти приходять хлопці «безсилі» у прямому розумінні цього слова. А ми ж ще такі молоді, нам ще жити та й жити. Вдома я залишилася сама, з маленькою дитиною, якій лише чотири місяці... Про чоловіка я не перестаю думати ні на хвилину. Дуже хотілося б мати ще дітей...».

Сама мимоволі плачу, коли читаю такі листи, як ось цієї 19-річної жінки-матері. А як допомогти? Наш комітет солдатських матерів б'ється як риба об лід, та все марно. Свого часу ми зверталися і в Москву, і особисто до Горбачова, і до Верховної Ради колишнього Союзу, і в Міністерство оборони. Дарма! І ми вже давно сказали: досить! Українські хлопці мають служити в Україні, нічого їх тягати по всіх усюдах, використовувати їх як кому заманеться. Правда, з тих пір, як Україна була проголошена незалежною державою, чимало зробили для налагодження ситуації з військом і військовою службою Верховна Рада України, Президент, Міністерство оборони України. Багато, але не все. Наші хлопці і далі перебувають у війську на території інших держав. Рвуться на Батьківщину, хочуть присягнути на вірність Україні і служити тільки їй. І в цьому наша незалежна держава має їм допомогти. І чимшвидше. Бо багато є таких, що, не витримавши, тікають з далеких країв, правдами і неправдами дістаються до рідної домівки.

Тому ми, матері, звертаємося до парламенту й уряду України, до міністра оборони генерал-полковника Морозова: не гайте часу, виробіть і запустіть у дію механізм, який би розв'язав цей вузол — визволив би солдатів з чужини і дав спокій серцям їхніх батьків.

Фатіма БАЧИНСЬКА, голова Рівненського обласного комітету солдатських матерів.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Засновник — Верховна Рада України.
Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4
ТЕЛЕФОНИ:
Для довідок — 441-89-61
телефакс — 224-72-54
Відділ реклами — 441-89-44
Бухгалтерія — 441-84-00

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.
Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.
Рукописів не повертаємо.
За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.
Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955
Тираж 350.041.
Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.
Зам. 0311038.
1 2 3 4 5 6 7 8 9